

Masteruppsats i offentlig förvaltning [VT 11]
Förvaltningshögskolan, Göteborgs universitet
Johan Svensson
Handledare: David Karlsson
Examinator: Stig Montin

I klass med vem?

En studie om inkomstrepresentativitet i svensk politik

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	1
1.1 Introduktion.....	1
1.2 Studiens övergripande avsikt.....	3
1.3 Disposition	4
2. Klassrepresentativitet som vetenskapligt problem.....	6
2.1 Representativitet och social representation i demokratiteorin	6
2.2 Klassröstning - kopplingen mellan klass och parti	8
2.3 Tidigare studier av inkomstrepresentativitet	9
3. Att mäta inkomstrepresentativitet	11
3.1 Klass och inkomstrepresentativitet, den teoretiska ansatsen.....	11
3.2 Begreppsdiskurs.....	14
3.2.1 Inkomst.....	14
3.2.2 Inkomstgrupper	15
3.2.3 Representativitet	16
3.3 Inkomstrepresentationskvoten tas fram	17
3.4 Det fortsatta arbetets upplägg: datamaterial.....	20
3.5 Statistiska verktyg.....	22
3.5.1 Eta ²	22
3.5.2 Pearsons r	22
3.5.3 Multivariat regressionsanalys.....	23
3.6 Konkretiserat syfte samt frågeställningar.....	24
4. Representationen landet runt.....	26
4.1 Översikt, alla nivåer	26
4.1.1 Nolltaxerare.....	27
4.2 Kommunerna	28
4.3 Landstingen.....	30
4.4 Riksdagen.....	31
5. Förklarings teorier.....	34
5.1 Sambanden skisseras	34
5.2 Storlek på demos	35
5.3 Kommungruppsindelningen	37
5.4 Socioekonomiska förklaringsfaktorer	38
5.5 Partierna och deras roll	39
6. Parti och politisk nivå som förklaringsfaktorer till inkomstrepresentativiteten i svensk politik.....	42
6.1 Partiskillnader rörande inkomstrepresentativitet på kommunnivå	42
6.2 Parti och inkomstrepresentativitet i enskilda kommuner	45

6.3 Inkomstreparativitet och partitillhörighet i landstingen	46
6.4 Parti och inkomstreparativitet i Riksdagen.....	50
6.5 Parti och inkomstreparativitet – en komparativ mellan de tre politiska nivåerna.....	52
7. Förklaringar till variationer i inkomstreparativitet – egenskaper hos demos: demografiska och socioekonomiska faktorer.....	54
7.1 Kommunegenskaper	54
7.2 Demografiska egenskaper	55
7.3 Socioekonomiska faktorerens påverkan på representativiteten.....	57
7.4 Komparativ kommunanalys	58
7.4.1 Regressionsanalys.....	59
8. Konklusioner	65
8.1 Slutsatser och besvarande av frågeställningar	65
8.2 Avslutande reflektioner och tankar kring framtida studier	67
9. Referenser	69
9.1 Tryckta källor	69
9.2 Elektroniska referenser.....	71
10. Sammanfattning.....	72
Bilagor	74
Bilaga 1, Vakanta poster i kommunerna 26-01-11	74
Bilaga 2, Korrelationsmatris kön, representationskvot och hypotetisk representationskvot, riksdagsnivå.....	77
Bilaga 3, Korrelationsmatris medel- och medianinkomst för kommunfullmäktige samt medel- medianinkomst för kommuninnevånare	78
Bilaga 4, Korrelationsmatris kommunstorlek, logaritmerad kommunstorlek och medianrepresentationskvot	78
Bilaga 5, Korrelationsmatris Kommungruppsstillhörighet och representationskvot	79
Bilaga 6, Korrelationsmatris Norrlandstillhörighet och representationskvot.....	80
Bilaga 7, Korrelationsmatris utbildning, arbetslöshet. Utlandsfödda och representationskvot, kommunnivå	80
Bilaga 8, Korrelationsmatris arbetslöshet, utlandsfödda, utbildning och representationskvot.....	81
Bilaga 9, Modell ett, kommunnivå.....	82
Bilaga 10, Modell två, kommunnivå	83
Bilaga 11, Modell tre, kommunnivå.....	84

1. Inledning

I kapitlet introduceras ämnet och sätts i sin vetenskapliga kontext. Ett övergripande syfte presenteras liksom en disposition över uppsatsen.

1.1 Introduktion

Vilka är det som styr och ställer i de svenska parlamenten? Förutom att det är en hel rad socialdemokrater, moderater, vänsterpartister och företrädare för lokala partier döljer sig individer bakom partibeteckningarna. Dessa är män, kvinnor, rika, fattiga, arbetare, tjänstemän, unga och gamla. Men är det då ett problem om människor inom en viss inkomstgrupp är i majoritet? Ja, en viss typ av politik kan gynnas beroende på vilka som styr, rik eller fattig. Det finns i och för sig ingen automatisk koppling mellan vilken bakgrund en politiker har och vilken politik som förs. Men tidigare forskning har visat att beslutfattares sociala bakgrund tenderar att påverka deras prioriteringar (Phillips 2000 & Rodrigo Blomqvist 2005). Till exempel har en amerikansk studie kommit fram till att underrepresentationen av fattiga har en negativ inverkan på välfärdssatsningarnas storlek (Hill & Leighley 1992). Oavsett om brister i representativiteten får politiska konsekvenser eller ej är det ur ett rättviseperspektiv olyckligt om stora grupper av medborgare är utestängda från de politiska församlingarna. Det vore ur ett representativitetsperspektiv olyckligt om samma inkomstfördelning rådde bland folkvalda i Sveriges rikaste kommun, Danderyd, som i den fattigaste, Årjäng.

Problemet med representativitet är ingalunda nytt. Demokratien har under årtusendenas gång utvecklats och förändrats. Från de grekiska stadsstaternas direktdemokrati via nationella lösningar till överstatliga representativa demokratiska arrangemang med enorma byråkratiapparater har de gemensamma problemen tacklats på skiftande sätt. Ända sedan demokratins tillskapande har en inneboende paradox verkat bestående i att trots att demokratin ska vara jämlik med grundförutsättningen "en medborgare en röst" har det hela tiden funnits ett inslag av elitstyre. Atenarnas lösning på problemet var att utse företrädare genom lottens makt. Bernhard Manin hävdar till och med att den representativa demokratin idag är en form av elitstyre med oligarkiska inslag (Manin 2002). Enligt Manin skulle de gamla grekerna troligen ha åtskilligt att säga om dagens representativa systems demokratiska legitimitet i termer av ansvarsutkrävande och möjligheten att faktiskt avsätta representanterna (Ibid., s. 254).

Den svenska förvaltningen är decentraliserad och bygger på kommunalt självstyre och lokal demokrati där fullmäktige och nämndorganisation är vitala delar. Tanken är att folket genom demokratiska processer skall påverka hur välfärdsservicen utformas i det egna lokalsamhället. Några har också sett den breda och inkluderande lokala demokratin som ett värde som står emot den mer elitistiska fjärran nationella demokratin. Litegrann utav en folkets demokratiskola (Mill 1861, s. 154ff). Nu verkar dock inte den kommunala demokratin heller vara förskonad från elitiseringstendenser utan tecken finns på att utvecklingen går mot att allt färre politiker får en allt större makt (Karlsson m fl., 2009).

Vad gäller representationen på social grund är bilden inte entydig. Några utsatta grupper närvaro i de politiska församlingarna verkar ha stärkts, men det finns tecken som tyder på att klassrepresentativiteten har försämrats. Dessutom verkar klassrepresentativiteten variera på kommunnivå utan att någon förklaring till detta i nuläget finns. Någon aktuell svensk forskning inom fältet existerar knappt.

Av det fåtal studier som tagit upp frågan om klassrepresentation är det dock få som frågat sig vad variationer mellan kommuner kan bero på. Ett undantag är forskning utförd på uppdrag av den kommunaldemokratiska kommittén på 1980-talet som visade att överklassen hade varit överrepresenterade i svenska kommunfullmäktige både 1966 och 1979 medan arbetarklassen var underrepresenterad. Ett resultat av denna undersökning är att kommunsammanslagningen som skedde mellan dessa två mätpunkter knappast förbättrade den sociala representationen på kommunal nivå (Kommunaldemokratiska kommittén, 1981 s. 165). Från Storbritannien kommer resultat som visar att högerstyre medför fler höginkomsttagare i den politiska ledningen och att vänsterstyre medför fler låginkomsttagare i den samma (Hakhverdian 2010).

En allmän förklaring till överrepresentation av de högre inkomstskikten är att det faktiska intresset för politik i befolkningen beror på vilken social bakgrund man har. Här finns svenska siffror som visar att det politiska intresset ökar med inkomst och utbildningsnivå (Oskarson s. 39-47 i Holmberg & Weibull, 2009). Är det då så konstigt om vissa inkomstgrupper är överrepresenterade inom de beslutande församlingarna? Kanske inte, men frågan är irrelevant ur ett representations- och demokratiperspektiv då vi vet att den sociala bakgrunden kan påverka det politiska.

En anledning till att klassrepresentativitet har studerats så lite kan vara att fältet är snårigt och ganska svårstuderat. Att mäta klass är metodologiskt problematiskt. Forskare har under årens lopp definierat social klass på vitt skilda vis, men jag menar att inkomstnivå är en god och praktisk indikator på klass med hög validitet. Inkomst som indikator är dessutom metodologiskt tacksam på grund av den mycket goda tillgängligheten på data via offentliga register och offentligt producerad statistik. Att använda inkomst som indikator på klass borgar för goda chanser att uppnå en hög reliabilitet.

I samband med valrörelsen 2010 sammanställde SVT uppgifter om bland annat inkomstnivå för kandidater på alla politiska nivåer som fick mandat i samband med valet. De har sedan dess uppdaterat dessa kontinuerligt. Tillgång till dessa data skapar nya och mycket goda förutsättningar att göra analyser om inkomstreparativitet i alla Sveriges valda församlingar.

Sammantaget menar jag att kunskapsläget om klass- och inkomstreparativiteten i landets parlament alltså är oklart och förklaringarna till varför graden av representativitet skiljer sig åt från kommun till kommun lyser med sin frånvaro. Att vi vet så lite om detta är olyckligt då vi samtidigt på goda grunder kan anta att den sociala bakgrunden hos dem som har den högsta beslutsrätten över den offentliga förvaltningen och välfärdsproduktionen i vårt land har betydelse för vilka beslut de fattar.

Tillfället med tillgång till mycket goda data, den relevanta kopplingen mellan data och studerat fenomen samt ett i dagsläget tämligen outforskat fält är sammantaget mycket goda skäl att genomföra en studie om inkomstreparativitet i Sveriges valda församlingar.

1.2 Studiens övergripande avsikt

Den representativa demokratin bygger på idén om företräderskap. Kvinnor, män, unga och gamla, rik som fattig ska företrädas men i vilken grad de valda speglar väljarna i dessa avseenden är central fråga i demokratiforskningen. Hur det ser ut i Sverige när det gäller klassmässig representativitet är i mycket ringa grad beskrivet, och vad som förklarar variationen i klassrepresentativitet mellan landets parlament har vi nästan ingen kunskap om alls. Det övergripande syftet med denna uppsats är därför att öka kunskapen om den inkomstmässiga representativiteten i svenska folkvalda församlingar och vad som förklarar variationen. Då det inte finns några etablerade metoder och mått för att analysera

klassrepresentativitet är det också ett delsyfte med denna uppsats att utveckla metodologiska redskap som underlättar en sådan analys.

1.3 Disposition

I nästa kapitel (kapitel två) presenteras det vetenskapliga problemet och en genomgång sker av tidigare studier som gjorts inom ämnet. Därefter tar min studie vid, och den har tre tydliga delar:

Den första delen som har en metodologisk prägel syftar till att uppfylla uppsatsens delsyfte och ta fram ett mått på klassrepresentativitet i form av inkomstrepresentativitet. I denna del diskuteras tidigare studiers och statistikproducenters operationaliseringar av begrepp kopplade till inkomst och representativitet. I kapitel tre tar jag fram och utvecklar verktyget *representationskvot* för att mäta och analysera inkomstrepresentation samt presenterar för läsaren de teoretiska och statistiska antaganden som ligger till grund för den samma. Här förklaras även de statistiska verktyg som senare kommer att användas i analysen. Sist i kapitlet preciseras studiens syfte och frågeställningar.

Den andra delen av studien (kapitel 4) fokuserar på att mäta hur representativiteten ser ut runt om i landet ur bland annat demografiskt och geografiskt hänseende, och här presenteras resultaten per politisk nivå: kommunerna först följt av landstingen och sist riksdagen. I kapitlet avhandlas även nolltaxerare och hur de återfinns i materialet.

Slutligen sätts kronan på verket genom analyserna i den tredje delen där jag söker förklaringar till variationer i inkomstrepresentativiteten mellan landets kommuner. Kapitel fem ger den teoretiska och statistiska förståelsen för varför olika variabler kommer att användas i den förklarande analysen. Kapitel sex är det första av de två analyskapitlen och innehåller förklaringar av inkomstrepresentativiteten i termer av partitillhörighet och politisk nivå. Kapitel sju går vidare och försöker förklara variationen i representativiteten på basis av socioekonomiska och demografiska variabler.

Kapitel åtta innehåller de slutsatser som studien utmynnat i och idéer kring fortsatt forskning samt avslutande reflektioner. Kapitlet är strukturerat efter de frågeställningar som presenterades i kapitel tre och sist i uppsatsen återfinns några kortare tankar kring slutsatsernas potentiella implikationer.

Efter den egentliga uppsatsens slut återfinns en rad bilagor och tabeller som studien använder sig utav, dessa refereras löpande till i fotnoter.

2. Klassrepresentativitet som vetenskapligt problem

Kapitlet diskuterar varför klassrepresentativitet som fenomen är viktigt över huvud taget och belyser klassröstningens relevans. Tidigare studier inom ämnet presenteras.

2.1 Representativitet och social representation i demokratiteorin

Litteraturen gör skillnad på två sorters representation, aktiv och deskriptiv (eller passiv) (Pitkin 1967). De två kategorierna sorterar, som namnet avslöjar, in representanterna i två fack, där det förstnämnda de facto agerar för den grupp man representerar och den andra enkom genom sin närvaro i den valda församlingen sägs företräda vissa grupper på basis av vissa attribut.

Här måste frågan ställas om representanternas bakgrund spelar någon roll för vilka beslut som fattas? Här visar en övervägande del av forskningen på att ja, bakgrunden spelar en roll. Moss Kanter (1977) menade å sin sida att en kritisk massa, eller ett visst antal, måste uppnås för att makten i en organisation skulle förskjutas på könsaxeln och Rodrigo Blomqvist (2005) visar i sin avhandling att invandrades representation i kommunalpolitiken kombinerat med en kollektiv gruppidentitet är viktigt för att få politiskt gehör för sina krav. Det lyfts även fram att arbetet på andra arenor än de politiska (i studien lyfts närvaro inom förvaltningen och existensen av starka föreningar fram) är viktigt för framgång.

De mer normativa frågorna har även diskuterats under åren, i både tid och rum. Kan exempelvis åsiktsrepresentationen som ett mer överordnat ideal medge social representation som ett kompletterande ideal? Här menar Pitkin (1967) och sedermera även Westerståhl (1985) att åsiktsrepresentationen inte får riskera att offras bort på grupprepresentationens altare. Westerståhl (ibid.) framkastar att partitillhörigheten och ideologin "med marginal" passerar gruppstillhörigheten i relevans vad gäller påverkan på politiska beslut (ibid.). Med grund i en diskussion kring könsrepresentation diskuterar Larsson (1993) fram och åter perspektivens relevans för att så småningom landa i den smått anmärkningsvärda hållningen att det "(...)i princip inte behövs några kvinnor i de beslutande församlingarna." för att citera Rodrigo Blomqvists (2005, s. 13) tolkning av Larssons (1993, s. 121) "Det representativa systemet i Sverige bygger på åsiktsrepresentativitet, inte social representativitet, och till det behövs människor, könet är här ointressant." På den andra sidan i denna diskussion återfinns företrädarna för en "Närvarons politik". Olof Petersson (2006, s. 131-132) har kritiserat att en stor del av statsvetarna tillmäter just åsiktsrepresentationen en allt för stor vikt. Han menar att perspektivet enkom fokuserar på områden som redan är politiserade och att andra frågor inte

kommer upp på dagordningen på grund av den sneda sociala representation som synsättet kan medföra i förlängningen.

Gustafsson (2008 s. 47) knyter detta inlägg till diskursen om maktens dimensioner där makten över besluten, dagordningen och tanken utgör nivåer av påverkan och inflytande. Dessa två perspektiv befruktar varandra och samverkar på sätt som varierar beroende på tid, social egenskap och studie. Phillips gör ett viktigt bidrag till diskussionen genom sitt alster "Närvarons politik" (2000). Här drar hon fram fyra huvudargument för "hörnstenarna till en närvarons politik" (ibid. s. 60). Det första argumentet knyter an till den symboliska vikt som närvaron av olika grupper har och den betydelse som inkludering respektive exkludering har. Det andra och tredje argumentet knyter an till den konkreta förändringen av politikens innehåll som sker då sammansättningen av de valda förändras och det fjärde som fokuserar på en reell förändringspolitik på basis av deltagande (ibid. s. 53-62).

Till slut behöver väl frågan om den sociala representationen faktiskt påverkar åsiktsrepresentationen besvaras och om den då faktiskt är berättigad ur ett utfallsperspektiv. Här återfinns inte överdrivet mycket bevis för att så faktiskt är fallet, det är helt enkelt svårt att bevisa det. Svenska resultat som visar på sambandet är tämligen svårfunna (Wohlgemuth i Bäck & Gilljam, 2006, s. 136ff).

Studier med en förklarande ambition när det gäller den sociala representationen har inom svensk kommunforskning inte direkt duggat tätt. En av dem som publicerats på senare år är dock Wide (2006). I hennes studie visas att den politiska representationen har haft en avgörande roll för kvinnorepresentationen i kommunfullmäktige över tid. Även om förklaringsmodellerna har fått variera över tid har partier med uttalad kvoteringsambitions närvaro inom parlamenten ökat kvinnorepresentationen. Enligt samma logik går kvinnorepresentationen ner då partier som Moderaterna ökar sitt inflytande (ibid. s. 217-264).

Vilka effekter som den sociala diskrepansen mellan vald och väljare för med sig är inte helt enkelt att klarlägga. Tommy Möller (2000, s. 58) menar att det finns svaga kopplingar mellan politikerförakt och bristande social representation. Sören Holmberg var även inne på samma spår tolv år tidigare. Han understryker att en riksdagsledamots sociala tillhörighet har en betydelse, dock ej vilken eller vilken omfattning den har. Dock varnas för att ignorera den sociala snedrekryteringen till politiska församlingar och att effekten kan visa sig på sikt

(Esaiasson & Holmberg 1988, s. 164-165). Politiker som lever efter andra ramar än de som de är satta att representera kan alltså få långtgående följder för demokratin om dess legitimitet urlakas. Förtroendet för svenska politiker har dock legat relativt stabilt under 2000-talets första decennium med små toppar under valåren (SOM 2011, s. 38). En svag trend som kan skönjas är att förtroendet ökat något under perioden 1998-2009. Helt oavsett eventuella effekter ämnar denna studie inte granska några utfall av den sociala representativiteten utan andras teorier och resultat, så väl utfallsmässigt konkreta som symboliska, om att så kan vara fallet utgör en del i motivet till den.

2.2 Klassröstning - kopplingen mellan klass och parti

Historiskt sett har grupprepresentation dock en stark koppling i den svenska styrelsen. Skråväsendet som var en form av korporativ representation (Larsson 1993, s. 308) utgjorde grunden för den dåvarande ståndsriksdagen. Denna garanterade varje grupps representation. Utvecklingen har sedermera fört den mot ett partiväsende vars företrädare till en början hade en tydlig koppling till de olika samhällsklasserna. Över tid kan man dock se en viss uppluckring av detta och kvar blir åsiktsrepresentativiteten.

Det svenska partiväsendet grundar sig i 1800-talets klassmotsättningar där arbetarklassen organiserade sig inom Socialdemokraterna och borgarklassen sedermera inom Allmänna valmansförbundet, nuvarande Moderata Samlingspartiet. Det har sedan dessa dagar setts som självklart att partiväsendet avspeglar klasskonflikten i samhället och representerar samt företräder dess inneboende antagonister. Statsvetaren Maria Oskarsson (1994, s. 10-15 & 22-23) visar på att klassröstningen, både i Sverige men även internationellt, varit signifikant. Den historiska kopplingen mellan arbetarklassen och dess partier har varit reell. Arbetare röstar på arbetarpartier. Fram till för tre eller fyra decennier sedan var detta axiom allena rådande.

Under 1970-talets start på den postmoderna epoken kom dock andra, mer individualistiska, förklaringsmodeller att göra sig gällande. En avtagande klassröstning internationellt sökte sin förklaring och statsvetare som Ronald Inglehart (1977) menade på att andra värden än de rent materiella kom att spela en mer och mer betydelsefull roll i valet av parti. Förklaringarna till det skulle vara bland annat att den nya generationen saknade en egen erfarenhet av världskrig, ökande utbildningsnivåer och ett begynnande informationssamhälle (Inglehart benämnde det som "*Expansion of mass communication*" [Ibid., s. 5]) Oskarsson (1994, s. 20-21) hävdar att

det axiom som tidigare rått nu fundamentalt omkullkastats och ett nytt tagit dess plats. Den avtagande klassröstningen har kommit att bli en grundsats i forskningen om partival. Förklaringsmodeller av skiftande slag förs fram till stöd för denna nya tes. Kvinnors uttåg ur hemmen och in i arbetslivet, den grundläggande samhällsförändringen, från ett industrisamhälle till något annat, och även en rad nya frågor som inte kan förklaras av enbart klassmotsättningar förs fram. I Sverige har klassröstningen minskat under årens lopp men existerar fortfarande och är allt jämt en relevant förklaringsmodell (Oskarsson & Holmberg 2008, PSU 2010).

2.3 Tidigare studier av inkomstrepresentativitet

1993 försökte Henry Bäck besvara frågan "Vem blir kommunpolitiker?" (Bäck 2000, s. 42ff) i en studie av 28 kommuner. Svaret blev att de som blev valda till kommunpolitiska uppdrag var män i femtioårsåldern, som hälften så ofta som de borde för att vara representativa var utlandsfödda och arbetare. Kvinnor var särskilt underrepresenterade i tekniska nämnder och styrelsen. De patriarkala och klassmässiga mönster som Karlsson (2006) åskådliggjorde hos kommunstyrelsernas ordförande i mitten av 00-talet var alltså förhärskande, i vart fall i de studerade kommunerna, på en generell kommunpolitisk nivå ett decennium tidigare.

I sin doktorsavhandling framlade Strömberg (1974) sina resultat vilka gav vid handen att inkomstrepresentativiteten, likväl som den övriga personrepresentativiteten¹ i de fullmäktige som valdes 1966 var mycket dålig (Ibid. s. 32). Fullmäktiges medianinkomst var mellan två och tre gånger så stor som medborgarnas i respektive kommun och skillnaderna "(...) stiger med ökande storlek och tätortsgrad." (ibid., s. 56) Ett av studiens övergripande resultat är att det inte fanns belägg för att fullmäktiges sneda inkomstrepresentativitet ledde till en brist på överensstämmelse med åsiktsrepresentativiteten, i vart fall inte i frågan om storleken på kommunens utgifter (ibid., s. 171). Viktigt att ha i åtanke vid granskandet av dessa resultat är att kommunindelningen såg helt annorlunda ut då och att antalet kommuner minskade under kommunsammanslaggningsreformerna på 50- och 70-talet, och minskade därmed sin numerär från cirka 2500 då nittonhundratalet tog sin början till 277 stycken 1975 (Karlsson m fl. 2009, s. 8). Vid tidpunkten för Strömbergs studie fanns 785 primärkommuner i Sverige (Strömberg 1974, s. 36). Det bör även noteras att sambeskattningen för gifta par vid tillfället för

¹ Personrepresentativitet är Strömbergs samlingsbegrepp för yrkes- och socialgrupp, inkomst, och ålder. Andra benämner detta "social representativitet".

datainsamlingen fortfarande var i kraft varför direkta jämförelser med den aktuella studien och dess operationaliseringar kompliceras.

Studier som berört inkomstrepresentativitet hos folk- och förtroendevalda har inte stått som spön i backen på sistone, men två stycken med samme upphovsman har presenterats under 2000-talets första decennium. David Karlsson har, 2007 och 2010, publicerat två studier som berör inkomstrepresentativitet i svensk kommunpolitik (Karlsson i Gilljam m fl. 2010, s. 120ff och Karlsson i Johansson m fl. 2007, s. 69). Slutsatserna i den senare av de två är att 49 procent av ledamöterna i kommunfullmäktige tillhör hushåll som är att beteckna som höginkomsthushåll (tillhör de 20 procent som tjänar mest) medan enbart 14 procent av ledamöterna tillhör de 40 procent som tjänar minst. Skillnaderna mellan landstings/regionfullmäktige och demos är ännu större. Här tillhör 69 procent de 20 procent med högst inkomst och enbart åtta procent tillhör de 40 procent med lägst inkomst.

Liknande resultat fås i studien publicerad 2007. Här görs i och för sig en annan indelning av hög- respektive låginkomsttagare. I studien granskas ledamöterna individuellt utan hänsyn tagen till hushållets ekonomi. Resultatet är att politikernas medelinkomst är 59 procent högre än medborgarnas och andelen höginkomsttagare är fyra gånger så hög som bland de som de företräder. Motsvarande siffra för låginkomsttagare är att siffran för politikerna bara är en tredjedel så hög som den borde vara om inkomstrepresentativitet hade rätt. Sambandet mellan kommunstorlek och inkomstrepresentativitet utreds också och resultatet blir att ju större en kommun är i innevånare räknat desto sämre är representativiteten. Olika operationaliseringar av inkomstrepresentativitet leder alltså till liknande slutsatser i dessa två studier. De folkvalda har betydligt mer generösa privatekonomiska ramar och ju större kommun desto större skillnad mellan vald och väljare. Det senare visar sig dock vara något utav en chimär då utbildningsnivån är starkt korrelerad med kommunstorlek och sambandet mellan utbildning och inkomst är mycket starkt.

3. Att mäta inkomstrepresentativitet

I kapitlet diskuteras teorin runt inkomstrepresentativitet och för ämnet relevanta begrepp.

Viktiga operationaliseringar görs och ett analysverktyg skådar dagens ljus.

3.1 Klass och inkomstrepresentativitet, den teoretiska ansatsen

Klass, ett ord med en stark smak av ett annat årtusende om du frågar vissa. Ett ord fyllt av aktuella intresse motsättningar och kollektiva strävanden om du frågar andra. Få begrepp har vållat sådan debatt inom så väl sociologin som politiken. Frågan om vad klass är och vilka komponenter som utgör en relevant operationalisering av begreppet har exempelvis fått olika teoretiker och forskare att lägga pannan i djupa veck över århundradena. De klassiska Marxisterna menar å sin sida att det finns två klasser, arbetarklassen och borgarklassen och att uppdelningen görs utifrån förhållandet på arbetsmarknaden (Wright 1997, s. 9ff). Andra menar att uppdelningen är förlegad och att en rad andra komponenter bör spela in i klassindelningen som man menar inte speglar dagens maktstruktur och helt osynliggör alla de som inte återfinns på arbetsplatserna. Weber använder exempelvis inkomst som faktor för att förklara chansen till en möjlig livsförändring (ibid., s. 29). De båda synsätten har dock en del saker gemensamt. För det första ser de på klasserna relationellt. En klass kan bara existera i förhållande till en annan. För det andra förklaras klass i termer av ekonomiska tillgångar, även om Weber i högre utsträckning pratar om marknadskapacitet och Marx i termer av relation i och till produkten ligger deras problemformulering nära varandra. För det tredje delar de båda perspektiven den övergripande tanken om att de sociala relationerna till tillgångar och det materiella intresset påverkar strategierna för att tillförskansa sig inkomster (ibid. s. 27-28).

En del definitioner av klassbegreppet skiljer sig från de ovan nämnda och inbegriper mer komplicerade koncept så som Bourdieus "kulturellt kapital". Denna definition vidgar begreppet bortom det materiella till att inbegripa sociala och utbildningsmässiga tillgångar snarare än finansiella som syftar till att öka den sociala rörligheten (Bourdieu 1989).

De flerfaldiga definitionerna gör att det kan bli svårt att mäta klass om man samtidigt söker acceptans från ett flertal definitioner. Även om man väljer enbart en definition som kanske bara har ett måttal återstår problemet med att den upplevda klasstillhörigheten kan skilja från den faktiska. Eller för att använda andra ord, den subjektiva klasstillhörigheten är en annan än den objektiva. Bland politiker kan det vara särskilt problematiskt att använd den subjektiva

klasstillhörigheten då det snarare kanske handlar om vilken klass man är lojal emot än de facto tillhör.

De metodologiska problem som en studie av denna sort står inför är att det krävs reliabla indikatorer för att mäta klass och då är det minst sagt problematiskt att använda både indikatorer baserade på arbetsmarknaden så väl som det kulturella kapitalet. Framför allt om ambitionen är en totalundersökning. Då återstår att finna mätbara variabler där det finns god tillgång på data. Inkomst är en sådan. Uppgifterna som staten har över den skattade inkomsten har en hög reliabilitet. Inkomsten är, tillsammans med förmögenhet, en mycket central del av den ekonomiska aspekten av klassbegreppet. Givetvis finns en rad mindre problem med valet av mäthenhet. Det händer att personer med högre inkomster deklarerar för en lägre. Motivet här är att slippa skatt. Det omvända får ses som minst sagt sällsynt. Validiteten då, hur är det med den? Även om det finns starka samband mellan klasstillhörighet och inkomst kan man svårligen hävda att sambandet är fullständigt. Problem finns med de som exempelvis lever på sin förmögenhet men som har en mycket låg årlig inkomst eller som kanske har en make eller maka som försörjer dem. Det kan också handla om skuldsatta människor vars deklarerade inkomst må vara mycket hög men som ändå lever på existensminimum. Listan kan säkert göras längre, men det står klart, både teoretiskt och empiriskt, att en person med en hög inkomst har en större chans att tillhöra en högre samhällsklass än någon med en lägre inkomst och tvärt om.

Tidigare har inkomstrepresentativitet kopplats till klassrepresentation som en ingående komponent (Gilljam m fl. 2010, s. 120ff). Det finns anledning att misstänka att samma eller liknande mekanismer är i rörelse då det handlar om så väl invandrades, som kvinnors och låginkomsttagares underrepresentation i beslutande församlingar. När det gäller de två första grupperna finns också en koppling mellan grupptillhörighet och lönenivå. Kvinnor och utrikesfödda tjänar mindre än män och svenskfödda.

Denna studie tar inte ställning i frågan om huruvida de politiska företrädarna är aktiva eller passiva representanter för det ena eller andra inkomstsegmentet och ej heller för den ena eller andra samhällsklassen. Däremot finns det studier som visar på att svenska kommunpolitiker som är låginkomsttagare i högre grad än de som är höginkomsttagare vill minska inkomstklyftorna oberoende av partitillhörighet (Gilljam m fl., 2010, s. 146)

Gustafsson (2008) argumenterar för att kvinnor har ett substantiellt så väl som formmässigt intresse av kvinnorepresentation. Det substantiella består i det objektiva intresse kvinnor har i att politiken förskjuts mot ett utjämnande av könsmaktsordningen och det formmässiga i att kvinnor har ett intresse av ett tillräckligt könspolitiskt handlingsutrymme. Både det politiska innehållet så väl som formen för politikens utformning blir relevanta. Detta förhållningssätt kräver dock att *"(...)könsrelationer definieras i termer av kollektivet och intressekonflikter."* (ibid., s 219). Överförs dessa resonemang på klasspektrat och bär med sig den nära kopplingen finns anledning att tro att formerna för politikens utformning skulle kunna påverka rekryteringen av folkvalda. Om ersättningsnivåerna inte täcker de allra högsta inkomsterna finns en chans att dessa anser sig förhindrade att delta i den politiska processen. Samma sak skulle gälla med låginkomsttagare. Ponera exempelvis att ersättning för obekväm arbetstid inte betalas ut vid politiska uppdrag. Då skulle personer med sådan inkomst potentiellt få ett stort avbräck i inkomsten som skulle göra att de skulle känna sig mindre benägna att delta i den politiska processen. Ett problem för överföringen av resonemang från en könsmaktens till klassamhällets sfär är att det kräver en viss form av gruppgemenskap. I tider då arbetarrörelsens partier tappar mark till förmån för nationalistiska och den subjektiva identifikationen med andra skiftar från en klassidentitet till något annat, kanske en nationell eller etnisk, minskar möjligheterna till ett kollektivt handlande baserat på klass (inkomst) för i vart fall de lägre klasserna eller den underordnade klassen, lite beroende på definition.

Gustafsson påpekar vidare att könstillhörigheten i högre grad än partitillhörigheten påverkar uppfattningen av en rad sakfrågor (ibid.). Kvinnor prioriterar i högre grad än män jämställdhet, kvinnojourer och omsorgsområden. Detta är områden starkt knutna till könet och dess rättighet samt möjligheter till frihet i samhället. Den gamla devisen "egenintresset ljuger inte" verkar här gälla. Direkt överfört på inkomstparametern skulle man kunna tänka sig låginkomsttagare i högre grad blir förkämpar för områden som de gagnas av. Det skulle kunna vara offentlig sektor, socialförsäkringar och a-kassa. Motsvarande för höginkomsttagare skulle då vara exempelvis lägre skatter av olika slag. Givetvis finns här en stor faktor i partitillhörighet som inte får förglömmas. Men skulle resonemanget från Gustafssons avhandling finna stöd i empirin vore det intressant att studera.

Partiväsendets historiska klasskoppling har tidigare berörts. De partier som historiskt har sagt sig företräda en klass borde enligt viss logik också leva under samma ekonomiska premisser som sin utpekade väljarkår.

I nuläget då personvalet inte slagit igenom fullt ut ser den demokratiska kedjan ut som följer; medborgarna röstar på ett parti som i sin tur har utsett ett antal politiker som ska representera både medborgarna men även partierna. Frågorna är här om medborgarna röstar på de partier som de *tror* representerar dem klassmässigt eller om partierna faktiskt gör det? En annan fråga är huruvida partierna utser representanter som verkligen speglar de medborgare man säger sig företräda eller om det enbart är en uppfattning att man gör det. Ett antagande man kan göra är att partierna är heterogena socialt sett över hela landet. Socialdemokratin i Skåne skulle i så fall skilja ifrån de som utgör partiets representanter i Lappland. Skulle detta antagande visa sig stämma skulle en kontroll för partitillhörighetens påverkan på inkomstrelaterade parametrar på en övergripande nationell nivå kanske bli intetsägande då de sociala skillnaderna skulle kunna negera varandra. Det skulle borga för att partitillhörigheten bäst analyseras på ett lokalt plan. Ett annat antagande är att de olika partierna, på grund av sin förda politik och historia speglar olika inkomstskikt av medborgarna. Utifrån dessa utgångspunkter synes det lämpligt att även granska partitillhörighetens påverkan på inkomstrepresentativiteten.

3.2 Begreppsdiskurs

För att reda ut de begrepp som studien tampas med krävs en gemensam förståelse för begreppen författare och läsare emellan. Vissa begrepp används i dagligt tal på ett sätt som inte är överensstämmande med studiens eller statistikproducerande myndigheters definitioner.

3.2.1 Inkomst

Begreppet inkomst betyder rätt och slätt det antal kronor en person tjänar under en viss given period. För att konkretisera termen ytterligare använder studien årsinkomsten som mätetal. De enda officiella siffror som finns på inkomsten är inkomst av tjänst, aktiv och passiv näringsverksamhet. Tillsammans utgör de begreppet "Sammanräknad förvärvsinkomst". I detta begrepp ingår exempelvis arvoden, löner, vissa bidrag och avkastning från värdepapper. Denna post minus eventuella avdrag utgör den "taxerade förvärvsinkomsten". Studien använder den sammanräknade förvärvsinkomsten för att mäta inkomst då det finns anledning att tro att olika grupper gör olika avdrag, vilket förvisso i sig hade varit intressant att studera, men inte är ämnet för studien. Det är även så att avdragen förändras över tid varför en jämförelse över tid skulle kunna försvåra för någon som eventuellt ämnar replikera studien.

Givetvis ingår även andra inkomster i det vidare begreppet "inkomst" såsom exempelvis lön från svart arbete, men detta går inte att mäta på ett tillförlitligt vis. Utöver denna tekniska framställning kan även inkomst ses som ett av flera mått på vilken samhällsklass man tillhör, eller i vart fall har en potential att tillhöra. Människor med en hög inkomst tenderar att tillhöra en högre samhällsklass än människor med en låg inkomst. Dock är detta samband inte alltid giltigt. Några stereotyper som skulle kunna skilja sig remarkabelt från resonemanget är den rika hemmafrun vars man drar in pengarna till hushållet och studenten som lever på studiemedel vars klassbakgrund effektivt döljs i inkomststatistiken. I dessa två schabloner återfinns också ofta nolltaxeraren. Det är en definitionsmässigt och ur klassanalytiskt hänseende lömsk kategori som kommer att behandlas mer ingående i ett senare kapitel.

3.2.2 Inkomstgrupper

Heggemann (2004) har diskuterat olika alternativa mått för höginkomsttagarbegreppet. Bland annat anförs att någon av de två gränserna för statlig inkomstskatt skulle kunna utgöra en sådan. Det som talar emot detta sätt att mäta är att brytpunkterna kan ha ändrats av politiska beslut varför direkt jämförbarhet skulle kunna komma att försvåras då den offentliga statistik som finns att tillgå utgår ifrån antal som beskattas i varje grupp. Om kategorin förändrats skulle en jämförelse över tid om än inte omöjliggöras så i vart fall avsevärt försvåras.

Ett annat sätt att indela höginkomsttagare vore enligt Heggemann (ibid.) att indela befolkningen i två grupper, de som tjänar som ett statsråd eller mer och de som tjänar mindre. Den förstnämnda gruppen skulle då utgöras av höginkomsttagare. Samma argument som tidigare kan anföras mot statsrådslönen. Enligt Heggemann (ibid.) var denna lön år 2004 ca 700 000 kr, 2009 var den 1 296 000 kr (SvD 2009). Antalet svenskar som skulle ingå i denna potentiella kategori var 2009 färre än 45 000 stycken eller cirka 0,5 procent (Det saknas offentlig statistik för kategorier över 1000+ tkr). Ytterligare ett argument finns för att välja en specifik summa är att den på ett logiskt vis ska korrespondera mot låginkomsttagardefinitionen.

2005 använder SCB en definition som utgår från den dubbla medianinkomsten i samhället (SCB 2005). I samma publikation används även en definition av begreppet låginkomsttagare. Definitionen var lika med 50 procent under medianinkomsten. 2009 hade gränserna med dessa definitioner varit 116 000 kr respektive 464 000 kr. Den indelningen är enligt denna studies författare allt för extrem och fångar inte nyanserna inom den stora

”medelinkomsttagargrupp” som då uppstår. Skillnaden mellan en månatlig bruttolön på 10 000 kr och 37 500 kr ter sig allt för stor, varför de lägre inkomsterna i detta spann borde tillföras låginkomsttagarbegreppet och de högre höginkomsttagarna. Karlsson (i Johansson m fl., 2007) definierar höginkomsttagare för inkomståret 2004 som någon som tjänar över 360 000 kr om året och låginkomsttagare som någon som tjänar under 160 000 kr. Denna definition inkluderar med marginal de undre skikten av höginkomsttagare så väl som de övre av låginkomsttagare. Ett argument för använda dessa definitioner är att resultaten med större enkelhet skulle kunna jämföras med denna tidigare studie. Hade man då använt denna indelning hade tre inkomstgrupper definierats, två explicit och en implicit. Höginkomsttagare, låginkomsttagare och alla dem där emellan.

Tabell 3.1: Hög- respektive låginkomsttagarnivåer 2004 och 2009

	2004	2009
Höginkomsttagardefinition	360 000kr	386 381 kr
Låginkomsttagardefinition	160 000kr	171 725 kr

Kommentar: Karlssons (2007) siffror och en uppräknig till 2009 års nivå

Denna definition är dock inte tillfyllest. Dels inbegriper den nolltaxerare, en mycket diversifierad grupp bestående av allt från miljonärer till hemmafruar, gymnasieungdomar och hemlösa. Dels ger den för få inkomstgrupper för att en jämförelse ska bli rättvisande. En fråga som kan ställas är om det ens är relevant att prata om hög- respektive låginkomsttagare ur ett representationsperspektiv? Naturligtvis är det viktigt att veta vilka grupper som är över respektive underrepresenterade, men genom att använda den gängse vokabulären som tenderar att indela befolkningen i tre grupper går man nog snarare miste om ett djup i analysen snarare än tillför något lättfattligt, särskilt som det tidigare visats att det inte råder någon direkt samstämmighet kring begreppens innebörd.

Den samlade bedömningen av begreppsläget pekar mot behovet av att utveckla ett verktyg som tar sig an representationen på ett annat vis än indelning i grupper men även tar hänsyn till de bakomliggande variabler som påverkar inkomst.

3.2.3 Representativitet

Som tidigare visats finns två huvudgrupper av representativitet. Åsiktsrepresentativitet och social representativitet. Båda är av vikt och det finns tecken som tyder på att det finns vissa samband dem emellan. Denna studie fokuserar dock på den sociala representationen och

närmare bestämt på den inkomstmässiga som är en del av den klassmässiga. Kvinnorepresentation mäts som andelen kvinnor i en församling. För att jämställdhet ska vara uppnådd ska lika många kvinnor finnas i församlingen som i samhället i övrigt. Den siffran ligger kring 50 procent. När det gäller inkomstrepsentativiteten blir det något knivigare. Det finns, som tidigare nämnts, inga givna kategorier varför sådana får skapas. Men utgångspunkten bör vara att den folkvalda församlingen ska vara så lik befolkningen som möjligt i detta hänseende och att all avvikelse bör betecknas som negativ. Tjänar en viss grupp inom befolkningen en viss summa bör folkvalda som uppbär i vart fall samma kön och ålder som aktuell grupp göra det med.

3.3 Inkomstrepsentationskvoten tas fram

Vad är då inkomstrepsentativitet och hur mäter man det? Hade ett svar funnits på denna fråga hade uppgiften i sig varit enkel. Man skulle kunna säga att olika studier gör på olika sätt, men ingen tar ett samlat grepp och systematiskt försöker sig på att definiera begreppet. Vi vet sedan tidigare att kön och ålder har en avsevärd påverkan på inkomsten (SCB 2008). Män tjänar mer än kvinnor och inkomsten tenderar att öka fram till omkring fyrtioårsålder för att sedan gradvis minska och göra ett litet dyk vid pensionsåldern. Kvinnor tjänar enligt SCB (2011) i snitt inom åldersgruppen 20+ 73,9 procent av männens inkomst i hela riket. Dock skiljer sig denna siffra åt väsentligt över landet där kvinnorna i Danderyd enbart i snitt tjänar 70,9 procent av männen medan i Övertorneå är samma siffra 92,3 procent då nolltaxerarna exkluderats. Det medför att förtroendevalda ur ett visst subdemos bör jämföras med sina gelikar. På så vis tas de inkomstskillnader, som skev ålders- och könsfördelning, hänsyn till och beaktas.

Som nämnts tidigare har en mansdominans och även en åldersmässig avvikelse noterats bland de folkvalda i förhållande till demos. För att detta inte ska påverka undersökningen av representationen måste dessa variabler tas med i beräkningen.

Analysmodellen som snart kommer att presenteras baseras främst på kända fakta om inkomstfördelning baserad på kön och ålder. Dess teoretiska koppling är däremot något svagare, just på grund av avsaknaden av specifikt relevanta teorier att knyta an till. Klart är dock att spannet av forskare och filosofer som diskuterat representationsdimensionen bedömt att den är allt ifrån helt ointressant och oviktig till helt avgörande. Därav följer att en god

representation, rent normativt, är en positiv egenskap för en vital demokrati. I vilken grad, ja därom tvista de lärde fortfarande dock.

Studien formar analysmodellen ur subanalysenheten folkvald. Dennes sammanräknade förvärvsinkomst jämförs med motsvarande subdemos. För att kunna mäta representativiteten behövs en jämförelsepopulation. Vilka dessa är geografiskt ter sig naturligt, kommunen för kommunfullmäktige, länet för landstingsfullmäktige och riket för riksdagen. Efter denna indelning krävs ytterligare konkretiseringar. Då ålder är en instabil variabel som varierar över en mandatperiod är en indelning i åldersgrupper att föredra (Gilljam m fl., 2010, s. 112) varför befolkningen i varje kommun delas in i segment, åldersmässigt i en grupp upp till 25 år och sedan med femårs intervaller till 85 år. Från 85 år och uppåt skapas en samlingsgrupp likt den upp till 25. Dessa segment delas i två baserat på kön. Totalt tillskapas 28 grupper i varje analysenhet som innehåller samtliga innevånare med en beskattad inkomst 2009. Nästpåföljande fråga blir hur man tar fram en statistiskt vettig jämförelseinkomst. Två värden ter sig mer lämpliga än andra. Det första värdet är medelvärde. Det skulle, på grund av bland annat den stora inkomstspridningen i en del kommuner samt förekomsten av extremvärden i små kommuner påverka jämförelseinkomsten allt för mycket. Ett stabilare mått som på ett bättre sätt återger vår flest medborgare återfinns inom subdemoset är medianen.

Den folkvaldes ålder måste bestämmas till att beräknas från en viss tidpunkt. Några alternativ står till buds. Det första, nyår 2009/2010, verkar lockande eftersom den matematiska korrektheten blir störst eftersom subdemosets inkomst samt ålder och den folkvaldes inkomst beräknades detta datum. Nackdelen med detta val är att den folkvalde vid denna tidpunkt inte var folkvald för mandatperioden 2010-2014. Ett annat val som finns till hands är tidpunkten då datamaterialet plockades ut, 2011-01-26. Fördelar med detta val är att den folkvaldes ålder på ett mer korrekt sätt speglar åldersstrukturen bland de folkvalda 2011. Nackdelen blir att de folkvalda blir ett år äldre, och därmed "för gamla" i förhållande till inkomstuppgifterna som är från 2009 och de senast tillgängliga. Den tredje varianten, att sätta valdagen 2010, den 19:e september, som beräkningspunkt för åldern verkar mest lovande. I tid ligger denna tidpunkt mitt emellan de båda andra och studien prickar in den exakta dag då den folkvalde valdes. En nackdel med detta förfaringssätt är att en mindre del av de folkvalda som ingår i studien faktiskt inte valdes detta datum utan har tillkommit senare på grund av avhopp och dödsfall. Denna grupp är dock så pass marginell att det kan bortses från. Tidpunkten för åldersberäkning bestäms alltså till den 19:e september 2010. Könsbestämningen skulle kunna

problematiseras bortom all rim och reson den med medels utläggningar om upplevt kön, könsbyten under perioden mellan inkomstuppgifternas inlämnande till skatteverket och inkomstuttaget och så vidare. Men studien väljer att använda det kön som staten anser att vederbörande har 2011-01-26 i och med tilldelningen av personnummer.

När nu jämförelseinkomsten samt ålder och kön för den folkvalde är definierade återstår bara att skapa ett samband mellan dessa och den folkvalde. Det naturliga sättet är att kontrollera hur stor andel av jämförelseinkomsten som den folkvalde inkasserar. En kvotskala tillskapas där ett betyder att den folkvalde tangerar medianinkomsten för subdemoset. Siffror under ett visar att den folkvalde hamnar under medianen och över ett följaktligen över densamma. Folkvalda som nolltaxerar inkomståret 2009 plockas bort. De är som tidigare nämnts en allt för diversifierad grupp för att bidra till kunskapen om inkomst- och klassrepresentativiteten. En kortfattad genomgång av hur nolltaxerarna sprider sig per nivå och parti presenteras i ett senare kapitel. Även de som för inkomståret 2009 inte uppgivit sin inkomst för skatteverket frånfaller. Analysverktyget blir således;

$$y = x / z$$

y = Individuell representativitetskvot

x = Den folkvaldes sammanräknande förvärvsinkomst 2009, $0 <$

z = subdemosets medianinkomst 2009

För att förtydliga analysverktyget ges ett exempel. Den manlige folkpartisten Kent Natanaelsson från Vellinge var lite drygt 58 år gammal på valdagen 2010. Inkomståret 2009 tjänade han 367 588 kr enligt skatteverkets uppgifter. Medianinkomst för män mellan 55 och 60 år i Vellinge kommun 2009 var 364 500kr. Kents inkomst dividerat med subdemosets medianinkomst visar att Kent ligger snubblande nära medianinkomsten i kommunen i den aktuella gruppen.

$$367588 / 364500 = 1,0085$$

Kents inkomst överstiger medianen med 0,85 procent.

När nu ett mått på inkomstrepresentativitet på individuell basis skapats kan flertalet analyser göras med hjälp av detta. För att jämföra olika folkvalda församlingar behövs ett jämförelsetal som är statistiskt satisfierande. Även här står valet mellan medeltal och median. Argumenten

är de samma som i diskussionen rörande subdemosets referensinkomst. För att förtydliga problemet med extremvärden i de relativt små grupper som exempelvis vissa kommunfullmäktige utgör tas Upplands Väsby kommunfullmäktige som exempel. En av Folkpartiets kvinnliga ledamöter har en individuell representationskvot på 30,46, det betyder att hennes sammanräknade förvärvsinkomst 2009 var drygt 30 gånger högre än den samma för kvinnor i hennes egen åldersgrupp i Upplands Väsby. Skulle medeltal användas för att mäta sagda fullmäktiges sammanräknade representationskvot skulle den bli 2,13 med hennes medräknad. Med hennes kvot exkluderad skulle samma siffra bli 1,56, en förändring på dryga 26 procent. Medianen däremot förändras från 1,52 till 1,51, det vill säga omkring en procent. Medianen är således att föredra även här. Den kvoten passar ypperligt för att göra även mer statistiskt avancerade operationer som exempelvis regressioner.

Sammantaget är alltså inkomstrepresentativitet en kvot som på basis av kön och ålder mäter i vilken grad en folkvald representerar det demos de är satta att företräda ur ett inkomstperspektiv. För en folkvald församling eller annan konstellation, exempelvis parti, är det medianvärdet för den aktuella gruppen.

3.4 Det fortsatta arbetets upplägg: datamaterial

Studien är en kvantitativ undersökning med frågeställningar på flera olika nivåer, både en- och flervariabelfrågor (Esaiasson m fl. 2007, s. 394ff). Det är även en tvärsnittsstudie som vid en viss tidpunkt granskar sakernas tillstånd.

Analysenheterna är rikets kommuner, landsting och regioner samt riksdagen. De ledamöter som ingår i dessa församlingar betecknas som subanalysenheter. Till varje subanalysenhet finns ett subdemos i form av den del av befolkningen som den folkvalde representerar.

Studien ämnar granska alla folkvalda instanser i Sverige 2010 genom en kvantitativ totalundersökning av samtliga 290 kommuner, 21 landsting och regioner (Gotland medräknat) samt riksdagen. Rådata sammanställt av SVT:s Valpejl.se från Skatteverket och Valmyndigheten jämfördes med offentlig statistik från bland andra SCB och SKL.

När det gäller bakomliggande variabler har två av dessa tagits hänsyn till. Kön och ålder har historiskt sett visat sig spela en avgörande roll för inkomsten varför dessa användes i konstruktionen av analysmodellen för att rensa resultaten från dessas påverkan. Utbildning är

även det intressant. Tyvärr finns inga register för denna variabel förda över de folkvalda varför den fick falla från analysverktyget. Alternativet hade varit att via enkäter till samtliga folkvalda fråga om utbildningsbakgrund, men det tedde sig ogörligt med tanke på omfattningen. Utbildningsnivån för demos kommer dock att användas i strävan att förklara inkomstrepresentationen. Det samma gäller för variabeln utländsk härkomst. Sociala faktorer som personers etniska ursprung har visat sig påverka inkomsten. Det finns idag inga register över etnicitet, däremot finns officiell statistik över utrikesfödda varför demosets sammansättning ur denna aspekt används i analysen.

En av de oberoende variabler som används för att försöka förklara inkomstrepresentativiteten i senare kapitel är hämtad från 2009. Det gäller andelen med eftergymnasial utbildning. Anledningen till att 2009 och inte senare års siffror använts är att de inte fanns tillgängliga då arbetet påbörjades. De två andra som kan tänkas variera över tid, arbetslösheten och andelen med utländsk härkomst är tagna från 2010, även detta är senast tillgängliga data. Det finns ingen anledning att tro att några avgörande skillnader skett mellan de båda åren varför det med största sannolikhet inte påverkar resultaten nämnvärt.

I en totalundersökning är alla mätbara samband per definition signifikanta. Det vore dock felaktigt att baserat på detta anse alla samband som relevanta och betydelsefulla. Djurfeldt med flera (2010, s. 194) menar att man i en totalundersökning av denna storlek kan nyttja samma värde för att avgöra om en variabel har en betydelsefull inverkan på den beroende variabeln som man hade använt i en stickprovsundersökning för att avgöra huruvida den är signifikant.

Studiens avgränsningar görs till Sverige och valet 2010. Alla partier ingår men lokala partier och partier som inte representeras i riksdagen betecknas "övriga partier".

Det faktiskt praktiska arbetet har bestått i omkodning av variabler för jämförelse och analys i statistikprogrammet SPSS, klipp och klistra-exercis mellan MS-Excel och SPSS samt framtagande av statistik från SCB:s statistikdatabas. I detta arbete kan givetvis misstag göras som kan få stor påverkan på resultatet. För att förbättra reliabiliteten har var tionde analysenhet kontrollerats en andra gång efter inmatning för att hitta felaktigheter. Inga sådana felaktigheter hittades.

Två frågor har också skickats, dels till Göteborgs Stad för att efterhöra hur mycket arvoden deras förtroendevalda uppbär men också till riksdagens informationsavdelning för att inhämta uppgifter om riksdagsarvodets storlek 2009.

3.5 Statistiska verktyg

Studien nyttjar ett flertal grundläggande statistiska mått så som medeltal och median. En grundläggande genomgång av dessa kommer inte göras då de anses tillhöra det som författaren benämner en elementär matematisk kunskap. Saknar man förståelse för dessa mått kommer man svårligen att kunna ta till sig uppsatsens resonemang och resultat. Istället förklaras ett mått för att göra medelvärdesanalyser samt två lite mer sofistikerade tekniker för variabelanalys, korrelation och regression.

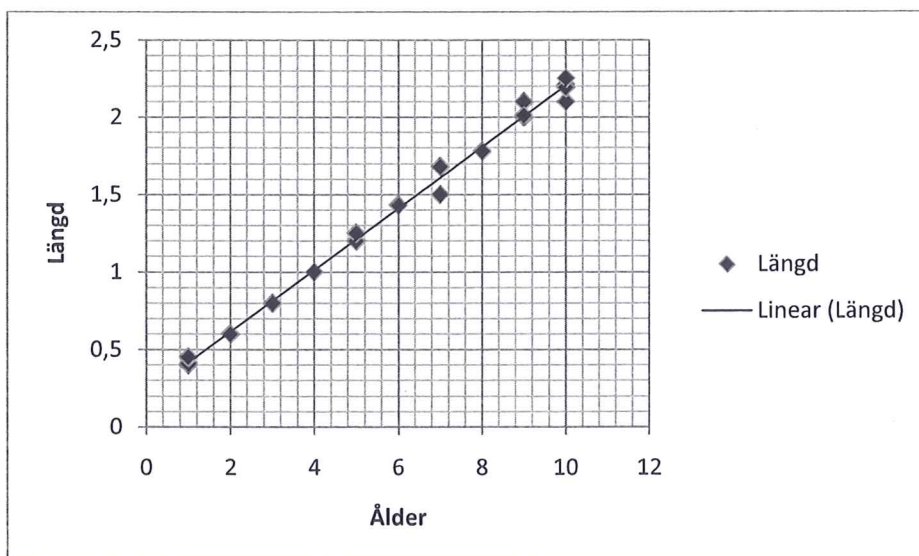
3.5.1 Eta²

För att jämföra medelvärden i en bivariat analys av en kvalitativ och en kvantitativ variabel med varandra kan måttet eta² med fördel användas. Värdet som erhålls är mellan 0 och 1 och förklarar hur stor del av variationen i den kvalitativa variabeln som kan förklaras av medelvärdena i den kvantitativa. Ett pekar på en total förklaring och noll på den totala bristen på förklaringskraft. (Djurfeldt m fl. 2010, s. 151-152)

3.5.2 Pearsons r

Det första mer avancerade statistiska verktyget som används är korrelation och närmare bestämt Pearsons r. Kravet är att båda variablerna är kvantitativa eller dummyvariabler. Det är uppkallat efter statistikern Karl Pearson som är upphovsman till sambandsmättet. Det kan användas för att beskriva styrkan på samvariationen mellan två kvantitativa variabler. Måttet sträcker sig från ett till minus ett. Där noll är den totala frånvaron av samvariation och ett den totala samvariationen, ett det totala positiva sambandet och minus ett det totala negativa sambandet. Enklast beskrivet är det nog med ett diagram där ett flertal observationer sammantaget utgör en trend och trendens styrka är beroende av hur stor skillnaden är mellan observationerna och den tänkta trenden. I figur 3.1 ses strecket ”linjär”, det är den trend som observationerna utgör. Som synes är observationerna nära trenden och sambandet ter sig starkt. Men hur starkt? Pearsons r anger exemplet till $r = 0,997$ vilket är ett exceptionellt starkt samband som är nästintill omöjligt att finna i verkliga samhällsvetenskapliga sammanhang. (ibid., s. 153-156)

Figur 3.1: Exempel på samband mellan två kvantitativa variabler

Kommentar: Här rör det sig nog snarare om mindre krokodiler än om människor.

Korrelationskoefficientens matematiska formel är $r = \frac{\sum(x_i - m_x)(y_i - m_y)}{\sqrt{\sum(x_i - m_x)^2 \sum(y_i - m_y)^2}}$

(ibid.)

3.5.3 Multivariat regressionsanalys

Studien kommer även att genomföra och grunda resultaten i multivariata regressionsanalyser. Parameterskattningarna kommer att i bilagorna återfinnas i tabellen "coefficients" under rubriken "B" och ange skattningen av de respektive parametrarnas inverkan på den beroende variabeln.² Huruvida dessa skattningar är statistiskt relevanta eller ej kan utläsas i samma tabell genom att titta på t-värdena för de respektive parametrarna samt p-värdena. T-värdet för en parameter fås av kvoten mellan betaskattningen och standardfelet. Ett samlat mått på hur väl modellen passar studiens data ges av F-värdet. Detta bygger på ett antagande där nollhypotesen är att alla beta är lika med noll och mothypotesen är att minst en beta är skild från noll och alltså har inverkan på den beroende variabeln. Det observerade värdet jämförs med ett kritiskt värde hämtat från en tabell och är $F_{obs} > F_{krit}$ förkastas nollhypotesen och slutsatsen som kan dras är att åtminstone en av variablerna är relevant. Höga värden på F innebär att en stor del av variationen i den beroende variabeln förklaras av modellen. Dock ger detta värde ingen information om vilken variabel detta är, denna information fås istället genom att titta på t-värdena, som ger information om varje variabls enskilda signifikans, om denna är signifikant skild från noll eller ej. Hypotesprövningen för t-värdena ser principiellt

² Dessa återfinns i bilagan, då så är fallet kommer en fotnot av detta slag att guida läsaren rätt.

likadan ut (Keller 2005). Ytterligare ett värde att hålla ögonen på är determinationskoefficienten R^2 , som visar andelen av variationen i den beroende variabeln, y , som förklaras av förklaringsvariablerna, x . Denna finns även i en justerad variant, adjusted R^2 , som tar hänsyn till antalet frihetsgrader i och med att den bestraffar värdet om irrelevanta förklaringsvariabler läggs till modellen (Djurfeldt m fl. 2010, s. 160).

För att den minsta kvadratmetoden (Ordinary Least Squares [OLS]) ska vara den bästa estimatorm krävs att ett antal antaganden är uppfyllda. Ett är att observationer av slumptermen ska vara oberoende. Risken att så inte är fallet är absolut störst då man har tidsseriedata, då observationer av slumptermen kan vara korrelerade över tid (Keller 2005, s. 616). Detta upptäcks med hjälp av Durbin-Watson, där ett värde på 2 indikerar att ingen seriell korrelation föreligger. Värden kan variera mellan 0 och 4 och värden $<$ eller $>$ 2 indikerar problem (Field 2009, s. 785). Då studien inte innehåller tidsseriedata borde detta inte ställa till med några problem för studien. Ett annat problem som kan uppstå är multikollinearitet, vilket innebär att minst två av de oberoende variablerna är korrelerade med varandra, det vill säga innehåller samma information. Detta är problematiskt eftersom man i en regressionsanalys antar att en skattning av en variabel ska vara oberoende av andra variabler. Detta problem kan bland annat upptäckas med hjälp av VIF-värden. En tumregel är att om en variabel erhåller ett VIF-värde högre än 2,5 då har man ett problem (Djurfeldt m fl. 2010, s. 266). Ytterligare ett antagande som måste vara uppfyllt för att OLS ska vara den bästa estimatorm är att residualerna måste vara normalfördelade. Detta kontrolleras genom att plotta de i ett histogram. Residualernas varians måste vidare vara konstant. Den får inte uppvisa några mönster, som exempelvis att öka med tiden, ett fenomen som kallas heteroskedasticitet (Keller 2005, s. 616). Detta kontrolleras genom att plotta residualerna mot var och en av de oberoende variablerna i en scatterplot och se efter om observationerna verkar följa något mönster (Berry & Feldman, 1985, s.79 & Djurfeldt m fl., 2010, s. 367-368).

3.6 Konkretiserat syfte samt frågeställningar

Studiens syfte är att granska inkomstrepresentativiteten i Sverige efter valet 2010 på och mellan alla nivåer av folkvalda organ, dels genom att tillhandahålla en deskriptiv översyn men framförallt genom att förklara de förmodade skillnaderna såväl geografiskt, socialt som på en politisk nivå. Hypotesen är att folkvalda har en högre inkomst än det demos de representerar. För att åstadkomma detta behöver ett analysverktyg utvecklas varför det metodologiska så väl som begreppsutvecklande bidrag kommer att behövas inom fältet klassrepresentativitet. I

detta kapitel har representationskvoten tagits fram som just ett sådant verktyg. Studien ämnar nu fortsätta genom att besvara följande tre frågor;

- Hur ser inkomstrepresentativiteten ut i Sveriges valda församlingar efter valet 2010?
- Vilka förklaringar kan ges till den skiftande graden av inkomstrepresentativitet i dessa församlingar?
- Hur representativa är partierna i förhållande till den svenske genomsnittsväljaren?

4. Representationen landet runt

I detta kapitel presenteras de folkvaldas inkomster och representativitet.

4.1 Översikt, alla nivåer

Jag gjorde ett registerutdrag 26 januari 2011 med de dåvarande ledamöterna i de folkvalda organen. Vid denna tidpunkt hade 353 kommunfullmäktigeledamöter av de 12 978 på valdagen valda avgått. Siffrorna för landstingsfullmäktigeledamöterna var 46 av 1 733 och sex av 349 riksdagsledamöter. Det totala antalet valda kommunfullmäktigeledamöter vid tidpunkten för datauttaget var 12 961 stycken. Skillnaden består i ett antal vakanser över landet.³ Utav dessa 12 961 personer saknade skatteverket inkomstdeklarationer från tio stycken varför siffran 12 951 kom att användas vid beräkningarna. Materialet i sin helhet omfattar 15 043 uppdrag. Vissa personer är valda till både två och tre instanser och ingår därför flera gånger i materialet.

Tabell 4.1: Materialöversikt

	Medelålder valdagen	Andel kvinnor	Antal	Antal partier
Kommun	51,8 år	43 %	12 961	154
Landsting	52,1 år	48 %	1 733	15 ⁴
Riksdag	47 år	46 %	349	8
Σ			15 043	

Den nybildade region Gotlands folkvalda representanter ingår såväl i kommun- som landstingsunderlaget på grund av regionens nationella särställning organisatoriskt där man utgör så väl regionfullmäktige som kommunfullmäktige⁵.

Alla inkomstuppgifter är hämtade från 2009 då de är de senaste tillgängliga. Det får till konsekvens att nyetablerade partier eller partier som vunnit framgång på någon nivå i det senaste valet troligen kommer att få en för låg representativitetskvot i förhållande till vad de borde ha. Det är på grund av de arvoden som de folkvalda uppstår. Både i termer av heltidspolitiker (vilket sällan är en ekonomisk förlust) men även de fritidspolitiker som utöver förlorad arbetsinkomst även erhåller mötes- och i vissa fall fasta arvoden för sina uppdrag. Det omvända gäller givetvis även, partier som tappat stöd i valet 2010 kommer att ligga för

³ Se bilaga 1 för en översikt nedbruten på kommunnivå.

⁴ Sjukvårdspartiet heter ett flertal partier som ställer upp på lokal nivå. Dessa styrs lokalt kan därför betecknas som olika lokala partier. Man kallar sig även exempelvis Dalarnas Sjukvårdsparti och Sjukvårdspartiet Västernorrland.

⁵ För mer information vänligen se <http://www.gotland.se/imcms/3206>

högt i förhållande till vad de borde. Göteborgs stad exempelvis med sina 761 förtroendevalda på olika nivåer betalade ut drygt 24 miljoner kronor i arvoden under 2010.⁶ Det gör drygt 31 000 kr per förtroendevald. Nu är inte Göteborg med alla sina heltidsarvoderade kommunalråd representativt för Sveriges kommuner på något sätt, men det ger ändå en fingervisning om hur arvoden kan spela in.

4.1.1 Nolltaxerare

Det kan som tidigare nämnts bli problematiskt att ha med nolltaxerare i materialet, främst i partier i små kommuner vilket renderar få företrädare vilket sänker medelinkomsten. Det kan därför vara intressant att kontrollera hur många nolltaxerare varje parti företräds av (tabell 4.2). De som för skatteverket uppgivit att de tjänat noll kronor under ett år kan leva under vitt skilda förutsättningar. Man kan tänka sig att allt från studenter och fattiga till miljonärer som inte behöver någon inkomst för att klara sig ingår i denna kategori. På kommunal nivå finns 151 folkvalda som uppgav att de saknade inkomst 2009, dessutom saknas deklarerade för tio personer. Motsvarande siffra för landstingen var elva nolltaxerare samt fem som saknade uppgiven inkomst. I riksdagen fanns en nolltaxerande person samt en annan som på grund av skyddad identitet kan undgå att bli granskad. Motsvarande siffra för nolltaxerare i hela riket år 2009 var 245 981 personer.

Tabell 4.2: Andel nolltaxerare per parti och nivå

	Kommun		Landsting		Riksdag	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Vänsterpartiet	2	0,28%	0	0,00%	0	0,00%
Socialdemokraterna	36	0,78%	3	0,47%	0	0,00%
Miljöpartiet	18	2,63%	4	3,67%	0	0,00%
Centerpartiet	8	0,57%	2	1,48%	0	0,00%
Folkpartiet	5	0,55%	0	0,00%	0	0,00%
Kristdemokraterna	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Moderaterna	45	1,52%	1	0,23%	1	0,93%
Sverigedemokraterna	33	5,50%	4	6,06%	0	0,00%
Övriga partier	4	0,78%	0	0,00%	-	-
Totalt	151	1,17%	11	0,81%	1	0,29%

Kommentar: Siffrorna baseras på antalet som deklarerade 2009.

På en aggregerad nivå sticker Sverigedemokraterna ut här då ca 5,8 procent av de folkvalda är nolltaxerare att jämföra med Moderaterna (1,35 procent) och Socialdemokraterna (0,72

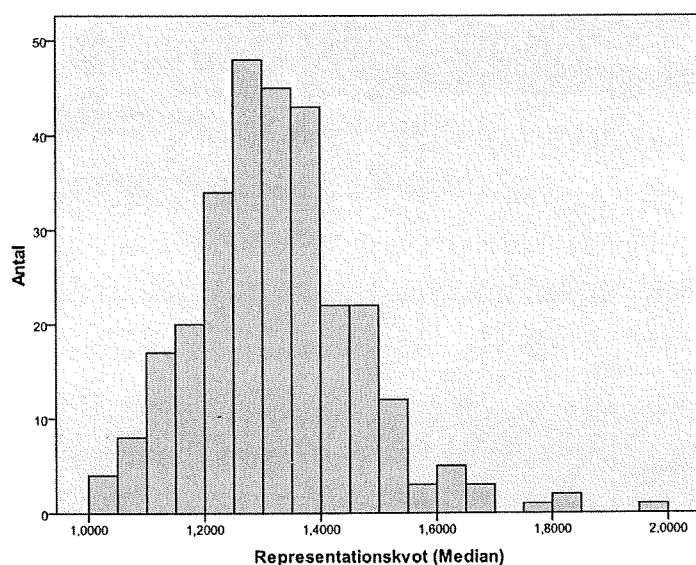
⁶ Uppgift från Göteborgs Stads stadskansli efter förfrågan

procent). Om vi tittar på ledamöterna som nolltaxerar är deras ålder markant lägre än gruppen i sin helhet (i kommunerna är medelåldern i denna grupp exempelvis 28 år att jämföra med knappt 52 år totalt).

4.2 Kommunerna

Det kan antas mot bakgrund av de skiftande inkomstnivåerna i landet och tidigare forskning att representationsgraden varierar kommunerna emellan. Men hur stor spridningen är och varikring mitten ligger behöver undersökas.

Figur 4.1: Histogram över medianrepresentationens spridning, Alla kommuner

Kommentar; En någorlunda normalfördelad spridning utgående från 1,33.

Figur 4.1 visar att spridningen ligger mellan ett och två med en nästintill normalfördelning kring 1,33, några extremvärden oräknade. Ur ett representationsperspektiv hade det varit önskvärt att medelvärdet låg vid ett. Nu saknar materialet helt kommuner som understiger 1 varför ingen kommun kan sägas representera medborgare med lägre inkomster mer än medborgare med högre inkomster. Lägst, och också normativt bäst, representationskvot har Uppvidinge med 1,02. Kommunens folkvalda politikernas medianinkomster ligger alltså bara två procent över kommuninnevärnarnas efter att vi tagit hänsyn till effekter på inkomstnivån som beror på ledamöternas ålder och kön. Högst representationskvot och därmed även sämst har Göteborg med 1,99. I Sveriges näst största stad tjänar alltså de folkvalda i snitt nästan dubbelt så mycket som befolkningen i gemen, och då har hänsyn till ålder och kön tagits.

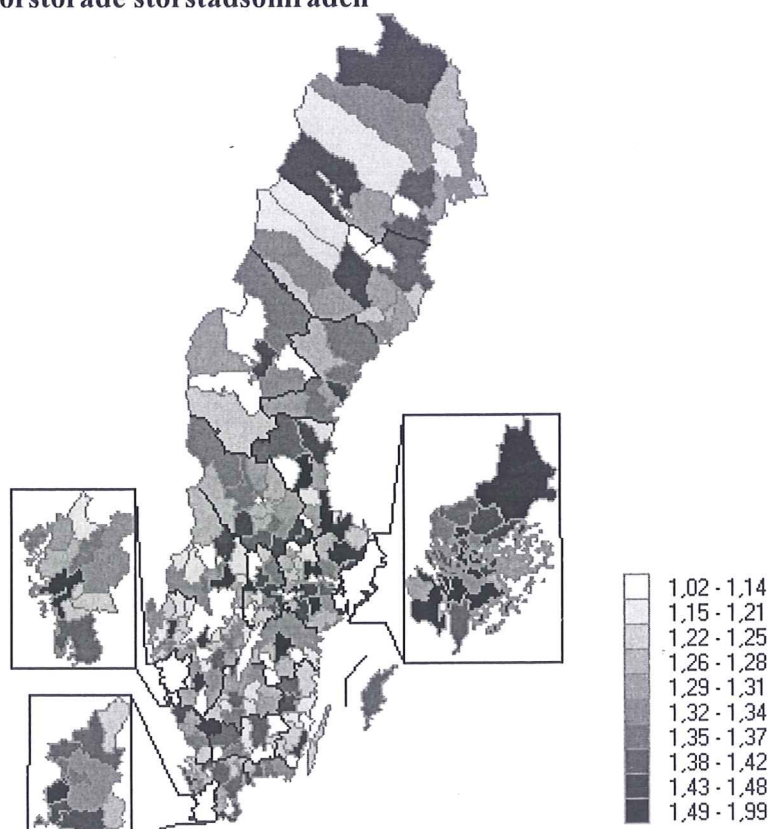
Noterbart är att de två nästpåföljande kommunerna efter Göteborg är Stockholm (1,84) och Malmö (1,82), de övriga två storstäderna i landet.

Tabell 4.3: Inkomstreprestationskvotens olika statistiska mått, kommunnivå

	Represtationskvot(median)
Max	1,99 (Göteborg)
Min	1,02 (Uppvidinge)
Spridning	0,97
Medel	1,33
Median	1,32

Vi ser i tabell 4.3 att spridningen är närmare ett, 0,97 mellan kommunen med bäst och sämst representativitet. För att få ett geografiskt perspektiv på inkomstrepresentationen gör sig en kartbild bra.

Figur 4.2: Kommunernas inkomstreprentativitet. Kartbild, hela Sverige med förstora de storstadsområden

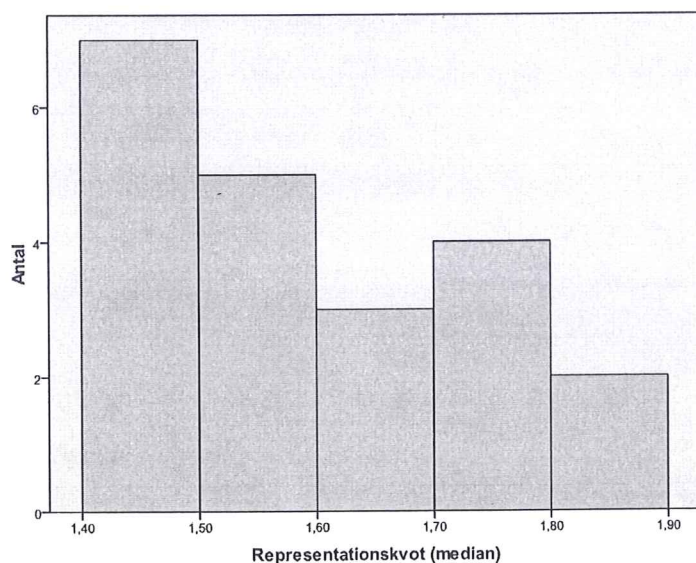
Kommentar: Materialet indelat i deciler. Ett betyder perfekt inkomstreprentativitet.

Figur 4.2 visar på få, om ens några, tydliga geografiska mönster. Det finns alltså inga tydliga regionala effekter (till exempel regionala kulturella förhållanden) som kan förklara variationen mellan kommunerna. Däremot visar den med tydlighet hur representationskvoten klär landets kommunpolitikens inkomstreparativitet i skiftande grader av kommunalgrått. Hade perfekt representation rått i landet skulle hela kartan ha varit vit. Inga av storstadsregionerna innehåller någon riktigt representativ kommun. Bäst är Lilla Edet utanför Göteborg med 1,19 som kvalar in på en 43:e plats.

4.3 Landstingen

Med tanke på hur varierande medianrepresentationskvoten var på kommunnivå behöver även spridningen på landstingsnivå undersökas.

Figur 4.3: Histogram över medianrepresentationens spridning, Alla landsting

Kommentar: Till skillnad från kommunerna saknar landstingen något som kan liknas vid en normalfördelning.

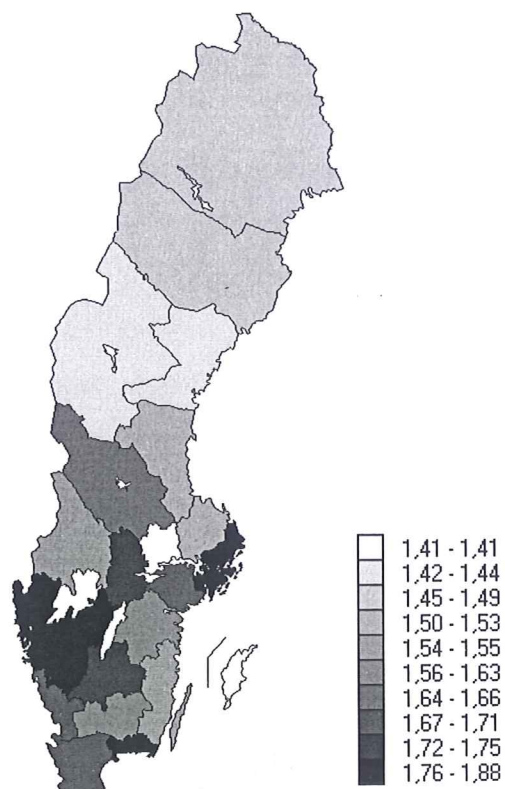
Som figur 4.3 visar saknar landstingen både den stora spridning som kunde påvisas på kommunnivå men även den normalfördelning som kvoterna där antog. Här visar fördelningen snarare på ett avtagande mönster ju högre upp kvoten kommer. I topp finner vi Blekinge- och Stockholms läns landsting på 1,88 och i botten, Gotlands- och Västmanlands läns landsting med 1,41.

Tabell 4.4: Inkomstrepresentationskvotens olika statistiska mått, Landstingsnivå

	Representationskvot(median)
Max	1.88 (Stockholm & Blekinge)
Min	1,41 (Gotland & Västmanland)
Spridning	0,47
Medel	1,6
Median	1,56

Men kan något mönster skönjas med blotta ögat? Den kommunala bilden bestod av ett gyttrigt svårtytt landskap.

Figur 4.4: Landstingens inkomstreparativitet. Kartbild, hela Sverige

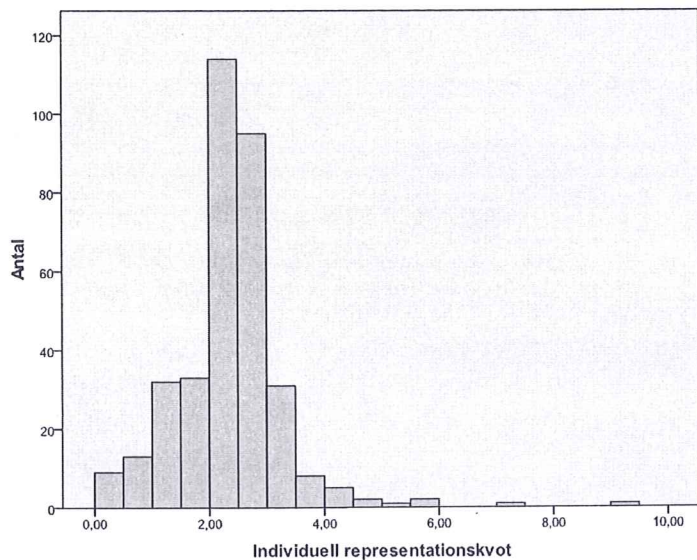
Man kan tydligt se att de problematiska landstingen återfinns i Götaland och Svealand medan de fem Norrlandslandstingen saknar mörkare nyanser. Detta påkallar en analys av geografisk karaktär.

4.4 Riksdagen

Till skillnad från de andra två nivåerna av styre utgörs den aktuella enbart av ett enda organ. Den sammanräknande informationen återgavs i ett tidigare kapitel varför det här kommer att

fokuseras på att bryta ner riksdagen på individnivå. Vi börjar som tidigare med att ta en titt på representationskvotens spridning.

Figur 4.5 Histogram över representationskvotens spridning på individnivå, Riksdagen

Figur 4.5 ger vid handen att de reella inkomsterna jämförda mot aktuellt subdemos har om inte ett normalfördelat utseende så i vart fall något som för tankarna åt det hållet då vi studerar spridningen. Man kan notera att ett flertal av ledamöterna ligger lågt, under ett återfinns ett tjugotal. Dessa är nyvalda ledamöter. Eftersom samtliga riksdagsledamöter till skillnad från kommun-/landstingsfullmäktigeledamöter uppbär ett heltidsarvode blir siffrorna missvisande. Dels kommer en riksdag med ett stort generationsskifte att generera lägre kvoter, nytillkomna partier som saknar representation tidigare kommer också att dra ner siffrorna och dessa partier kommer om man väljer att analysera dem separat att särskilja sig enormt från de sedan tidigare redan etablerade.

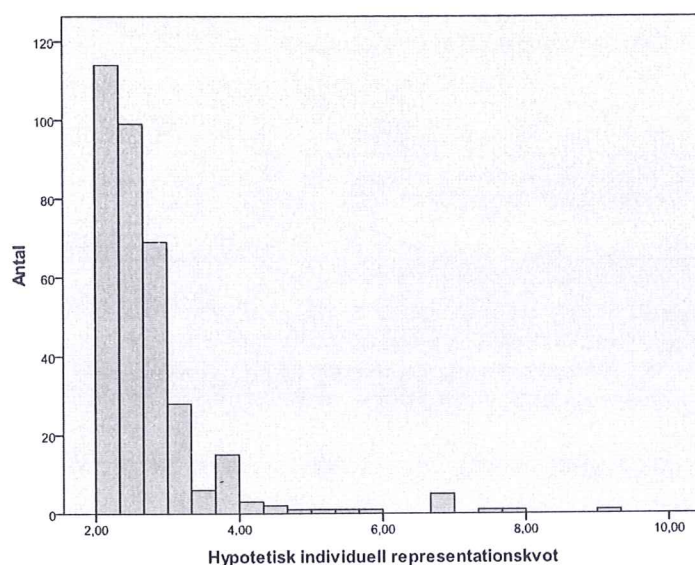
För att komma runt problemet skulle man kunna räkna ut en hypotetisk förvärvsinkomst för ledamöterna. Om alla ges riksdagsarvodet 2009 som grundersättning och sedan påförs den inkomst ledamoten har utöver detta grundarvode. Därefter jämförs den tänkta inkomsten med referensinkomsten i analysverktyget som sätter in ledamoten i rätt köns- och åldersspann nationellt sett. Riksdagsarvodet januari till november 2009 var 54 500kr, november och december 55 000. Det ger en sammanlagd årsinkomst om 655 000kr⁷. Hade man för

⁷ Enligt uppgift från Riksdagens informationsavdelning.

inkomståret 2009 en högre inkomst behåller man helt enkelt denna, och är den lägre höjs den upp till 655 000kr.

Använder vi denna hypotetiska inkomst för att skapa en representationskvot blir spridningen istället annorlunda.

Figur 4.6: Histogram över den hypotetiska representationskvotens spridning, individnivå, riksdagen

Ingen ledamot hamnar under två och högst finner vi en ledamot på 9,14. Medianen för detta hypotetiska mått hamnar kring 2,5 vilket antyder att riksdagsledamöterna som grupp räknat tjänar två och en halv gång så mycket som folk i gemen. Den siffran överstiger med råge så väl kommunerna som landstingen. Spridningen blir betydligt mindre än vid granskningen av de reella siffrorna. Det är ett väntat resultat då ingen av de hypotetiska inkomsterna understiger 655 000kr. De övriga siffrorna bör inte jämföras med dem från kommun och landstingskapitlen då de befinner sig på en annan skalnivå.

Tabell 4.5: Inkomstrepräsentationskvotens olika statistiska mått, Riksdagsnivå

	Repräsentationskvot	Hypotetisk repräsentationskvot
Max	9,14	9,14
Min	0,01	2,02
Spridning	9,13	7,12
Medel	2,35	2,74
Median	2,36	2,53

Kommentar: Siffrorna får sig en skjuts uppåt, medianen rör sig dock inte fullt så mycket.

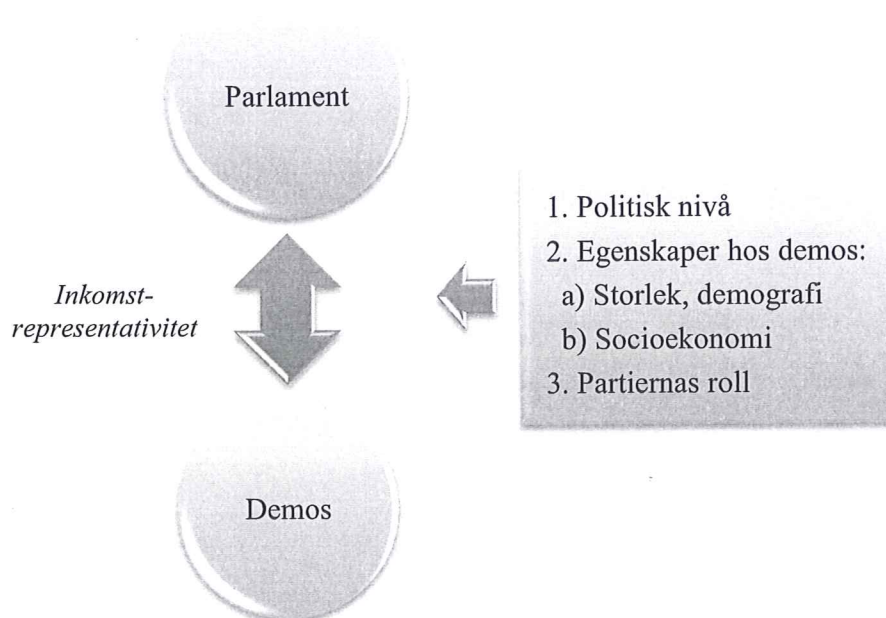
5. Förklarings teorier

I detta kapitel presenteras först den modell för hur inkomstrepresentativiteten är tänkt att förklaras. Sedan går olika variabler igenom mer i detalj. Dessa återfinns både på individnivå och på gruppnivå.

5.1 Sambanden skisseras

I jämförelsen mellan individ och grupp kan man tänka sig variabler på minst två nivåer. Dels variabler kopplade till den förtroendevalda som då hamnar på en individnivå. En studie med fokus på sådana variabler hade kunnat inriktas på att förklara vilka egenskaper som är meriterande för en folkvald, varför personen i fråga utses och sedermera också väljs. Nu är studien inte fokuseras på denna analysnivå utan fokus ligger istället på de variabler som ligger på gruppnivå. Det är variabler som förklarar relationen mellan parlament och demos. Analyserna kommer således primärt att ligga på kommun-, landstings- och riksnivån. Den första förklaringen som då faller naturligt att kontrollera är den politiska nivån. Landets 311 parlament är uppdelade i tre nivåer men frågan är om det spelar någon roll för inkomstrepresentativiteten?

Figur 5.1 Förklaringsmodell

Kommentar: Inkomstrepresentativiteten mellan parlament och demos samt huvudteorierna kring de samma.

Nästa typ av förklaring är att det finns egenskaper hos de demos som studeras som kan påverka graden av inkomstrepresentativitet. Eftersom de flesta analysobjekten är kommuner så läggs ett visst fokus där. Landstingen analyseras också på detta sätt medan motsvarande analys inte kan göras på riksnivån eftersom det där bara finns ett fall. Vilka egenskaper hos ett demos kan då antas spela roll? Två huvudtyper av faktorer anmäler sig. För det första har vi storlek och demografisk sammansättning. Tidigare forskning har pekat på att detta har betydelse i sammanhanget. För det andra finns de socioekonomiska faktorerna. Eftersom det är klass- och inkomster som studeras så vore det inte orimligt att representativitetsgraden har att göra med klass- och inkomstfaktorer i demos. Variabler här kan vara arbetslöshet, andel invandrare i demos med mera. Se figur 5.1 för en uppställning över hur jag tänker mig sambandet.

Då mycket krut kommer att läggas på kommunerna motiverar det att kommunspecifika variabler används. När det gäller just kommunerna finns där en indelning som är extra intressant att använda. Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) har skapat en typologi som grupperar Sveriges kommuner i tio olika kategorier. Grupperingen baseras på bland annat demografiska och arbetsmarknadsrelaterade variabler. Indelningen kompletterar väl det rena storleksmättet och tar hänsyn till mer komplexa sociodemografiska förhållanden än vad enbart storleken reflekterar.

Slutligen återstår den politiska förklaringsfaktorn. Klassröstningen är som tidigare nämnts kopplingen mellan klassammansättningen i ett demos och partiernas styrkeförhållanden i ett parlament. I nästkommande avsnitt sker en detaljerad genomgång av de förklaringsvariabler som kommer att användas.

5.2 Storlek på demos

Kommunerna i Sverige skiljer sig mycket från varandra och en av de mest betydelsefulla skillnaderna ligger i antalet innevånare. I Sveriges minsta kommun Bjurholm bor det endast cirka 2 500 individer vilket skall jämföras med 850 000 i den största kommunen Stockholm. Nu är inte demos (det vill säga de röstberättigade medborgarna) liktydigt med antalet kommuninnevånare. Dels har vi en stor del barn och utländska medborgare som inte är röstberättigade. Andelen utländska medborgare utan kommunal rösträtt är särskilt frekventa i några få kommuner i storstadsområdena. Dessa innevånare ingår inte i valmanskåren, i vart fall inte i samtliga val. Sedan finns också problemet med pendlingskommuner, där vissa

kommuner om dagen har ett tillskott och andra förlorar innevånare under dagen för att nattetid återställa sin befolkning. Här kan det finnas demokratiska problem kring skatteuttag och rösträtt. Studiens definition av befolkning i detta hänseende är densamma som i den tidigare refererade studien av Johansson med flera (2007), antalet folkbokförda i kommunen, länet eller riket. Variabeln kan i vissa fall vara något statistiskt problematisk eftersom den i kommunsammanhang innehåller ett fåtal extremvärden med Stockholms och Göteborgs kommun i topp. För att råda bot på det och ändå behålla de starka värdena kan variabeln logaritmeras.

Johansson med fleras (ibid.) studie visar att kommunstorleken kan ha flera direkta och indirekta effekter som kan vara av intresse då inkomstrepresentation ska undersökas. Dels är närheten till politikerna för medborgarna större. I landets minsta kommun Bjurholm sitter 31 ledamöter i fullmäktige, det gör knappt 1,3 procent av kommunens befolkning. Drygt var hundra innevånare är alltså fullmäktigeledamot. I Stockholm är siffran en niondel promille. Det kan finnas anledning att misstänka att det kan påverka den inkomstmässiga representationen.

Karlsson (i Johansson m fl., 2007, s. 65) refererar svensk forskning från 2000-talet och drar slutsatsen att *"(...)mindre kommuner med låg tätortsgrad tenderar att ha en större åsiktsrepresentativitet."* Förklaringen till detta står enligt honom att finna i den ökande homogeniteten i mindre kommuner vilken kan leda till en större åsiktsöverensstämmelse mellan valda och väljare.

När det gäller klassrepresentativitet upptäckte den nämnda studien ett samband mellan kommunernas storlek och inkomstreparativitet: Representativiteten tycktes försämrans ju större en kommun var. Som en tentativ förklaring till denna effekt resonerade studien om en elitismeffekt (ibid., s. 66). Förklaringen går ut på att med ökande kommunstorlek ökar också konkurrensen om uppdragen och resurser som är kopplade till kandidaternas sociala ställning och personliga nätverk kan därför spela en större roll i rekryteringsprocessen. Om elitismtesen stämmer så kan små kommuner antas vara mer representativa än stora när det gäller inkomstnivå. Som en av få förslagna förklaringar till variationer i inkomstreparativitet finns god fog för att inkludera parametern i denna studies analyser.

5.3 Kommungruppsindelningen

Indelningen är som tidigare nämnts baserat på en rad olika variabler, bland annat demografiska och arbetsmarknadsrelaterade. Den senaste indelningen är ifrån 2011. Varje kommun kan enbart vara tillhörande en grupp. De första fem grupperna fokuserar på pendling och större städer medan de fem senare snarare indelas efter produktion och befolkningstäthet (SKL 2011).

Den första gruppen kallas *Storstäder* och definieras som kommuner med ett innevånarantal som överstiger 200 000. I denna grupp ingår tre kommuner. Grupp nummer två, *Förortskommuner tillorstäder*, och kommunerna i denna grupp har identifierats baserat på pendlingsvanor hos innevånarna. 50 procent av nattbefolkningen i en förortskommun ska pendla till någon annan kommun för arbete. I vanliga fall är målet någon av storstäderna i grupp ett. I grupp två ingår 38 kommuner. Den tredje gruppen kallas *Större städer*. Här återfinns kommuner med ett innevånarantal mellan 50 000-200 000 och en tätortsgrad över 70 procent. I gruppen hittar vi 31 kommuner 2011. Den fjärde gruppen benämns *Förortskommuner till större städer* och i likhet grupp två mäter den inpendlingen till andra kommuner, i det här fallet till kommuner i grupp tre. Här finns 22 kommuner. För kommunerna i den femte gruppen, *Pendlingskommuner*, gäller att 40 procent av innevånarna ska pendla till en annan kommun. 51 kommuner ingår i denna grupp. (ibid.)

Den sjätte gruppen skiljer sig något från de övriga med att mäta antalet gästnätter på hotell, vandrarhem och campingar samt antalet fritidshus per innevånare. Gruppen kallas *Turism- och besöksnäringkommuner* och här återfinns 20 kommuner. Grupp sju markerar de *Varuproducerande kommunerna*, här ska en dryg tredjedel av befolkningen i arbetsför ålder vara sysselsatt inom tillverkning, utvinning, energi, miljö samt byggverksamhet. 54 av landets kommuner hittas i denna grupp. I den åttonde gruppen, *Glesbygdskommuner*, finner vi 20 kommuner. Här ska tätortsgraden understiga 70 procent och det ska bo färre än 8 innevånare per kvadratkilometer. I de två resterande grupperna återfinns kommuner som inte på ett sätt passar in i några av de mer tydligt definierade kategorierna. I den nionde kommungruppen, *Kommuner i tätbefolkad region*, återfinns vi 35 kommuner med det gemensamt att det bor mer än 300 000 personer inom en radie om 112,5 mil ifrån dem. Sist ut är grupp tio, *Kommuner i glesbefolkad region*. Kravet för att hamna i denna grupp är det omvända som i grupp nio. Färre än 300 000 personer ska bo inom tidigare nämnd radie. (ibid.)

Indelningen fångar sålunda flertalet relevanta variabler och skulle kunna användas för analysunderlag. Med partiernas geografiska kopplingar i åtanke skulle denna indelning möjligen kunna vara till hjälp vid en förklarande analys om partitillhörigheten (som redan visat på disparata drag) självt inte mäktar med det.

5.4 Socioekonomiska förklaringsfaktorer

5.4.1 Arbetslöshet

Arbetslösa medborgare passar inte in i klassiska definitioner av social klass. Som exkluderade också från arbetsmarknaden står denna grupp under arbetarna i status. I en del fall kan dock arbetslösheten vara självvald och bero på en god privatekonomi och då kommer situationen i ett helt annat läge.

Frågan är om arbetslöshetsnivån inom kommunen går att koppla direkt till inkomstrepresentativiteten. Arbetslösa borde per definition ha en lägre inkomst än motsvarande personer i arbete. Hur sambandet mellan kommunens arbetslöshets tal och inkomstrepresentativiteten ser ut är dock oklart. I den tidigare nämnda studien (Gilljam med flera 2010 s. 126) visar det sig att kommun- och landstingsledamöters arbetslöshetsstal ligger mellan noll och fyra procent lite beroende på vilket parti man tillhör. I botten återfinns centerpartistiska ledamöter med en total avsaknad av arbetslösa och i topp Sverigedemokraterna med fyra procent. Siffrorna är låga och ligger under befolkningen som helhet. Tyvärr saknas tillgänglig data på individnivå varför en jämförelse mellan kommunernas arbetslöshets tal får anses nog.

5.4.2 Härkomst

Andelen utlandsfödda har inom svensk politik har ökat under de senaste decennierna vilket ur ett representationsperspektiv är positivt. Men fortfarande saknas flera procent för att full representation ska råda. 2006 var representationen av utlandsfödda i kommunerna bäst i Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Sämst på kommunnivå var Centerpartiet (ibid., s. 115ff). Det skvallrar något om att variabeln även kan sägas vara ett hyfsat mått på urbanisering. Studien saknar individdata för att kunna granska ledamöternas härkomst men en studie av demos kan göras för att se om ett samband finns. Ett antagande som finner stöd i tillgänglig statistik är att ju större andel utlandsfödda en population har desto sämre är inkomstrepresentativiteten.

Detta då vi vet att utlandsfödda är underrepresenterade i kommunpolitiken⁸ och då utlandsfödda som grupp tjänar mindre än svenskfödda.

5.4.3 Utbildningsnivå

Med ökad utbildningsnivå följer generellt en ökad inkomst. Detta samband är välkänt och därför är det intressant att undersöka hur utbildningsnivån påverkar inkomstrepresentativiteten. Precis som för arbetslösheten och härkomsten saknas individdata varför data för demos är det som står studien till buds. Karlsson (i Johansson m fl., 2007) noterade som tidigare nämnts att utbildningsbakgrunden var den reella faktorn vid en studie av kommunstorlekens betydelse för inkomstrepresentativiteten.

5.5 Partierna och deras roll

Partierna har flera funktioner i samhället. Dels ska de agera folkets företrädare och förlängda arm in i styrelsen av landet men de ska också legitimera och förankra de politiska besluten. Funktionerna går alltså både nerifrån och upp men också uppifrån och ned (Bäck & Möller 1995, s. 22). För att förstå varför ett parti för en viss sorts politik kan det då vara intressant att se vilka som utgör partiet. Både i termer av väljare, medlemmar men också partiföreträdare i folkvalda organ. Detta blir speciellt intressant då man även beaktar det faktum att partierna fungerar som företrädare för olika samhällsgrupperingar. Som tidigare nämnts grundar sig det svenska partiväsendet i 1800-talets klassmotsättningar, men under 1900-talets slut kom en rad nya partier att göra entré på den nationella politiska scenen. In kom ekologiska, nationalistiska och religiösa partier vars huvudspår inte stod att finna i den tidigare klasskonflikten utan i andra intressekonflikter och idéer. På det kommunala planet finns en lång rad lokala partier som gör att mångfalden av partier här är särskilt omfattande och svårövergriplig.

Analyser av de senaste valen visar att de gamla partiernas väljarstrukturer fortfarande gäller. Klassröstningens relevans är oförändrad om man jämför valen 1991 och 2006, även om den har tappat i förklaringskraft de senaste femtio åren (Oskarsson & Holmberg, 2008, s. 239).

Den genomsnittlige vänsterpartistiske väljaren anno 2006 var en kommunalanställd arbetare med låg till medellåg inkomst. Även arbetslösa och utlandsfödda tenderade att rösta på detta parti i högre grad än väljare i allmänhet. När det gäller Socialdemokraterna har andelen

⁸ Enligt SCB är 7,6 procent av ledamöterna ej födda i Sverige, motsvarande siffra i riket som helhet är 17,2 % (I befolkningen 25 år och uppåt)

tjänstemän passerat andelen arbetare i partiets väljarkår. Statsvetare går så långt som att benämna partiet "*Det Socialdemokratiska tjänstemannapartiet*" (ibid. s. 277). Trots detta finns betydligt fler LO-arbetare i partiets väljargrupp än i väljargruppen som helhet. Inkomstmässigt återfinns medelinkomsttagarna i partiets kärnväljargrupp. Partiet har starkare stöd på landet än i staden. Utbildningsmässigt kan noteras att väljare med lägre utbildning återfinns i hög grad i partiets väljarbas. Kort och gott är det alltså de lågutbildade landsbygdsarbetarna som lyckats göra en inkomstmässigt god karriär som utgör partiets väljarkärna. Gällandes Miljöpartiet menar Oscarson och Holmberg att partiets väljare karaktäriseras av "*Unga kvinnliga urbana kommunalanställda akademiker.*" (ibid. s. 282). Till denna bild bör fogas att de även har starkt stöd bland gruppen med låga inkomster. (ibid. s. 271-284)

En analys av de borgerliga partierna ger vid handen att det är en mycket blandad skara väljare som röstar på dem. Centerpartiet har sedan gammalt en stark förankring på landsbygden. Så också i valet 2006. Även om partiet i särklass skiljer ut sig från de övriga i detta avseende så har kopplingen till landsbygden försvagats påtagligt sedan femtio år tillbaka, nästan lika mycket som Socialdemokraternas koppling till arbetarna. Centerpartiet har dock fortfarande en stark koppling till dem som arbetar inom jordbruksindustrin och till medborgare med agrara utbildningar. En förändring bland Centerpartiets väljare står att finna i andelen partianhängare. Den folkpartistiska väljargruppen är på basis av kön och ålder lik genomsnittet i väljarkåren i stort nationellt sett. Folkpartiet är ett tjänstemanna- och höginkomsttagarparti med en relativt sett hög andel medlemmar i TCO- och SACO. Partiet är starkt i de tre storstäderna men också i andra större städer runt om i landet, medan stödet är svagare på landsbygden. Kristdemokraternas väljare är de äldsta av samtliga partiers men trots detta ligger utbildningsnivån i paritet med väljarkåren i snitt. Inkomstmässigt ligger partiets väljare lägre än väljaren i gemen vilket kanske kan förklaras av att en tredjedel är ålderspensionär. Ett av de kristdemokratiska väljarnas kännetecken är avsaknaden av fackföreningstillhörighet, vilket även detta kan ses som ett åldertecken snarare än en politisk markör hos väljarna. Moderaterna, som sedan några år kallar sig själva "*Det nya arbetarpartiet*", gjorde förvisso marginella inbrytningar i arbetarkollektivet under valet 2006 men den största landvinningen gjordes i de bredare tjänstemannalagren, i medelklassen om man så vill. Trots den nya retoriken är bristen på arbetare bland de moderata väljarna tydlig: 15 procent färre än i väljargruppen som helhet. Moderaterna har sedan gammalt en stämpel på sig att vara de rikas parti, men detta epitet kan numera delas med Folkpartiet, som 2006 hade

en procent fler höginkomsttagare bland sina väljare än vad Moderaterna hade. Moderaterna har även gemensamt med Folkpartiet den starka kopplingen till urbaniserade områden. Moderaterna är ett storstadsparti. (ibid. s. 286-302)

Sist ut i skaran av partier är Sverigedemokraterna. Sverigedemokraterna är ett mansparti om man tittar på väljargruppen. Män är överrepresenterade i samtliga åldersspann men störst är överrepresentationen bland de äldre. Tittar man på kopplingen till arbetsmarknaden är 67 procent av Sverigedemokratiska väljare arbetare, en siffra som vida överstiger socialdemokraternas. Andelen LO-medlemmar ligger i nivå med socialdemokraternas. De Sverigedemokratiska väljarna var i hög utsträckning låginkomsttagare med landsbygdskoppling. Väljarna saknade också akademisk utbildning i högre grad än valmanskåren i sin helhet. Sverigedemokraterna har alltså gjort inbrytningar på klassisk socialdemokratisk mark i de lägre arbetarskikten. (ibid. 302-307)

Sammantaget blir bilden att vänster/höger-skalan i viss mån 2006 fortfarande var giltig när det gäller väljarnas partipreferenser utifrån klasstillhörighet. Om den även är giltig för partiernas företrädare anno 2011 återstår att se.

6. Parti och politisk nivå som förklaringsfaktorer till inkomstrepresentativiteten i svensk politik

Kapitlet innehåller analyser av hur partitillhörigheten förhåller sig till inkomstrepresentativiteten och hur representativiteten ser ut på de olika nivåerna i den politiska styrningen samt kopplingen där emellan.

I alla analyser av demokrati och representativitet i det svenska politiska systemet är partierna en nyckelfaktor. Det gäller inte minst ifråga om klass- och inkomstrepresentativitet. Som tidigare har redovisats har de traditionella partierna sina rötter i klassmotsättningar, och fortfarande är klassröstning en viktig förklaring till hur svenskarna röstar.

Men hur representativa är våra partier för väljarna, och hur stora skillnader finns det mellan de olika partiernas valda företrädare? Det är frågor som jag söker svaret på i detta kapitel. Kapitlet är upplagt så att partiernas betydelse först analyseras på respektive politisk nivå, för att avslutas med en komparation mellan den lokala, den regionala och den nationella nivån i svensk politik. På så sätt kan vi även besvara frågan om vilken roll ett parlaments position i det svenska flernivåsystemet har för dess möjligheter att uppnå en god inkomstrepresentativitet.

6.1 Partiskillnader rörande inkomstrepresentativitet på kommunnivå

Ett antagande man kan göra som grundar sig i tesen om social representation som presenterats tidigare är att de olika partiernas företrädare skulle tjäna olika mycket pengar beroende på var på vänster/höger-skalan man återfinns.

I tabell 6.1 visas en enkel beräkning av samtliga kommuners fullmäktigeledamöters medelinkomst, medelålder samt andel kvinnor baserat på parti. Här ska ordningen inte ses som en absolut positionering på den politiska skalan, den spelar ingen roll för beräkningarna.

Tabell 6.1: Inkomst-, ålders-, könsfördelnings variabler samt numerär per parti, kommunnivå

	Medelinkomst	Medianinkomst	Medelålder	Andel kvinnor	Antal
Vänsterpartiet	320 472	318 193	51,1	45 %	702
Socialdemokraterna	374 910	347 709	51,9	49 %	4590
Miljöpartiet	285 206	283 516	47,9	48 %	681
Centerpartiet	354 143	332 820	52,4	43 %	1399
Folkpartiet	414 775	368 569	53,1	43 %	914
Kristdemokraterna	381 467	349 138	52,3	40 %	591
Moderaterna	408 075	375 112	51,8	39 %	2963
Sverigedemokraterna	221 849	222 447	49,0	19 %	597
Övriga partier	328 489	310 651	55,7	35 %	514
Sammanräknat samtliga	366 801	340 049	51,8	43 %	12951

Kommentar: Samtliga kommunfullmäktigeledamöter som deklarerat 2009.

Resultaten pekar ingalunda mot ett enkelt samband mellan vänster-höger-position och inkomstnivå. Sverigedemokraterna sticker till exempel ut med en radikalt lägre medel- och medianinkomst än övriga. Bland de borgerliga partierna ligger Centerpartiet lägst och har därmed en lägre inkomstnivå än Socialdemokraterna. Folkpartiet har den högsta inkomstnivån. I tabellen redovisas också medelålder och andel kvinnor bland partiernas kommunfullmäktigeledamöter, och här ser vi att Sverigedemokraternas företrädare har lägst andel kvinnor och Socialdemokraternas har den högsta. De lokala partierna har de äldsta ledamöterna och Miljöpartiet de yngsta – men skillnaderna är inte stora.

Att det trots allt finns skillnader mellan partierna rörande andelen kvinnor och rörande åldersfördelning reser misstanken att en del av inkomstskillnaderna kan beror på att äldre och män är överrepresenterade i vissa partier. Det kan också hända att vissa partier är starkare i kommuner där inkomstnivåerna generellt är lägre. För att få en bild av hur representativa partierna kommunfullmäktigeledamöter är används därför måttet representationskvot. I detta mått förhålls, som redovisats i kapitel 3, varje ledamots inkomst till medianinkomsten hos medborgare i den egna kommunen som till hör samma kön och åldersgrupp

Frågorna är alltså nu hur partiernas inkomster matchar de demos de är satta att företräda? Och är socialistiska ledamöter mer representativa för medianväljaren än de borgerliga? Tabell 6.2 ger svar på dessa frågor.

Tabell 6.2: Medianrepresentationskvot per parti, kommunfullmäktigeledamöter

	Representationskvot (Median)
Vänsterpartiet	1,22
Socialdemokraterna	1,37
Miljöpartiet	1,08
Centerpartiet	1,28
Folkpartiet	1,44
Kristdemokraterna	1,33
Moderaterna	1,45
Sverigedemokraterna	0,89
Övriga partier	1,23
Eta ²	0,043

Huvudresultatet i tabellen är att alla partier utom Sverigedemokraterna har en representationskvot över 1,0 vilket indikerar att medborgare med högre inkomster är överrepresenterade i alla dessa partier. Att Sverigedemokraterna särskiljer sig genom att hamna under ett betyder att partiet som enda parti har kommunfullmäktigeledamöter som tjänar mindre än medborgare i motsvarande köns- och åldersgrupper.

Av de etablerade partierna är det Miljöpartiet och Vänsterpartiet som bäst representerar medianväljaren när det gäller inkomst med värdena 1,08 respektive 1,22. Centerpartiet (1,28), Kristdemokraterna (1,33) och Socialdemokraterna (1,37) följer därefter medan Moderaterna (1,45) och Folkpartiet (1,44) avviker mest från medianväljaren.

Visst finns det skillnader mellan partierna. Differensen mellan Sverigedemokraterna och Moderaterna är 0,56 enheter på representationskvotsindexet. I grova drag återspeglar skillnaderna mellan partierna mönstret som tidigare redovisats vad gäller inkomstnivåer hos partiernas väljare.

Men hur kan vi värdera dessa skillnader? I vilken grad beror kommunpolitikernas representativitet på vilka partier de företräder? Svaret är att parti som förklaringsfaktor här är ganska svag. I tabellen redovisas Eta²-värdet 0,043 som skall tolkas som att partitillhörighet endast förklarar fyra procent av variationen i svenska kommunfullmäktigeledamöters individuella representationskvoter.

Det antyder att det finns en stor spridning inom partierna varför en titt på de lokala förhållandena är befogad.

6.2 Parti och inkomstrepresentativitet i enskilda kommuner

Analysen i föregående avsnitt byggde på alla Sveriges kommunfullmäktigeledamöter. Men de utgör som bekant ingen egen gigantisk församling. Ledamöterna företräder istället sina väljare i respektive fullmäktigeförsamling, och för de mindre partierna betyder det ofta att endast några enstaka ledamöter representerar partiets väljare i kommunen. Av detta förstår vi att sambandet mellan partitillhörighet och inkomst är ännu skakigare på kommunnivå.

I tabellen nedan redovisas i vilka kommuner de olika partierna har högst respektive lägst värde på representationskvotsindexet.

Tabell 6.3: Högst och lägst medianrepresentationskvot, parti och kommun

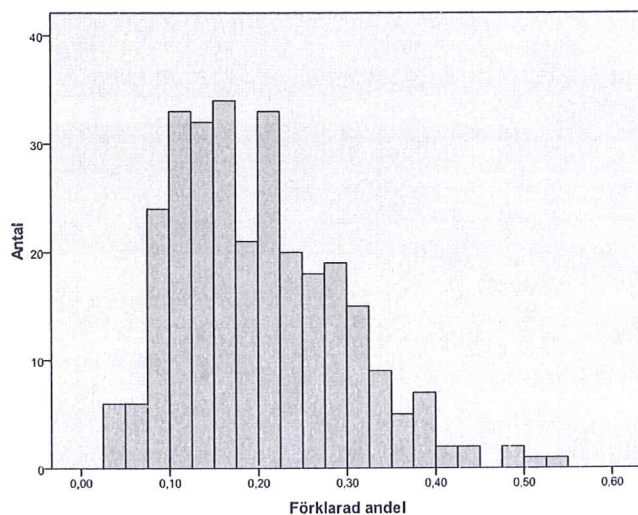
	Lägst representationskvot (median)	Högst representationskvot (median)
Vänsterpartiet	Halmstad 0,41 (3)	Lindesberg 2,59 (2)
Socialdemokraterna	Vaxholm 0,85 (7)	Göteborg 2,33 (23)
Miljöpartiet	Bollebygd 0,21(2)	Skinnskatteberg 2,47 (7)
Centerpartiet	Nora 0,43 (2)	Älvkarleby 2,56 (2)
Folkpartiet	Vilhelmina 0,41 (2)	Höör 3,65 (2)
Kristdemokraterna	Arboga 0,41(2)	Gävle 4,55 (2)
Moderaterna	Nordanstig 0,64 (3)	Ljusnarsberg 3,15 (5)
Sverigedemokraterna	Sunne 0,19 (2)	Ockelbo 1,83 (2)

Kommentar: Antalet ledamöter inom parentes. Enbart kommuner med minst två ledamöter i varje partigrupp.

Som tabellen ger vid handen finns stora skillnader inom partierna. Skillnaden mellan den kommun som har högst och lägst representationskvot inom varje parti är större än skillnaden mellan Sverigedemokraterna och Moderaterna totalt sett.

På aggregerad nivå kunde partitillhörighet alltså förklara endast 4 procent av variationen av ledamöternas kvoter. Men vad blir motsvarande siffror om vi genomför analysen på kommunnivå? Eftersom antalet ledamöter i varje enskilt fullmäktige är relativt sett lågt, i många kommuner endast 31 personer, kan vi förvänta oss att partitillhörighetens förklaringskraft av rent matematiska skäl kommer att vara högre. I en korrelationsanalys mellan partitillhörighet och individuella representationskvoter i varje kommun får varje kommun ett korrelationsvärde i form av η^2 som kan översättas till andelen förklarad variation.

Figur 6.1: Histogram över partitillhörighets förklarande andelen av representationskvoten, Kommunivå

Kommentar: Frekvensfördelningen av alla kommuners eta2-värden gällande partitillhörighet.

Som väntat finner vi att förklaringskraften på kommunivå är högre än i riket som helhet, men i många kommuner är parti som förklaringsfaktor ändå tämligen låg. I botten återfinns Norberg där bara 3,3 procent av representationskvoten förklaras av partitillhörigheten. I topp, med starkast koppling mellan parti och inkomstrepresentativitet hittar vi Höör där närmare 54 procent förklaras av parti. I mediankommunen har ledamöternas partitillhörighet en förklaringskraft på cirka 20 procent.

6.3 Inkomstrepresentativitet och partitillhörighet i landstingen

När det gäller landstingsfullmäktigeledamöterna kan först och främst noteras vid en titt på tabell 6.4 att en absolut majoritet av partierna har en genomsnittsföreträdare som uppstår en högre inkomst jämfört med motsvarade kommunfullmäktige grupper. Det enda parti som sticker ut är Miljöpartiet vars medianinkomst är lägre bland landstingspolitikerna än kommunpolitikerna. Medelvärdet är dock högre, precis som övriga partier. Men det säger oss fortfarande inget om hur representationen ser ut, däremot ger det en fingervisning om att en jämförelse de två nivåerna emellan är befogad. Medelåldern varierar inte särskilt mycket i jämförelse med den kommunala nivån heller. Andelen kvinnor är däremot genomgående högre i samtliga partier.

Tabell 6.4: Inkomst-, ålders-, könsfördelnings variabler samt numerär per parti, landstingsnivå

	Medelinkomst	Medianinkomst	Medelålder	Andel kvinnor	Antal
Vänsterpartiet	376 767	342 906	52,1	53 %	104
Socialdemokraterna	449 354	413 815	52,4	51 %	633
Miljöpartiet	337 756	319 278	47,8	58 %	109
Centerpartiet	429 202	407 068	52,6	47 %	135
Folkpartiet	501 830	449 234	54,8	50 %	121
Kristdemokraterna	511 103	459 044	52,8	49 %	82
Moderaterna	513 062	454 799	51,8	44 %	432
Sverigedemokraterna	255 345	259 245	47,8	20 %	66
Övriga partier	413 858	358 837	60,3	39 %	46
Sammanräknat samtliga	450 548	409 605	52,1	48 %	1728

Kommentar: Samtliga landstingsfullmäktigeledamöter som deklarerat 2009.

Hur ser då inkomstfördelningen ut i landstingen och regionerna? Trenden i kommunerna var att det varierade kraftigt mellan de högsta och lägsta inkomsterna.

Tabell 6.5: Partiernas medel och medianspridning över landstingen och regionerna

	Lägst Medelinkomst	Lägst Medianinkomst	Högst Medelinkomst	Högst Medianinkomst
Vänsterpartiet	Jönköpings län (226)(3)	Jönköpings län (226)(3)	Västra Götalandsregionen (469)(9)	Uppsala läns (488)(4)
Socialdemokraterna	Region Gotland (348)(24)	Kalmar län (339)(30)	Stockholms läns (613)(39)	Västra Götalands län (566)(47)
Miljöpartiet	Västmanlands län (163) (4)	Västmanlands län (187)(4)	Dalarnas län (544)(4)	Dalarnas län (551)(4)
Centerpartiet	Blekinge län (298)(3)	Blekinge län (295)(3)	Stockholms län (630) (5)	Stockholms län (637)(5)
Folkpartiet	Region Gotland (328)(4)	Norrbottnens län (278)(3)	Kalmar län (678)(3)	Kalmar län (641)(3)
Kristdemokraterna	Örebro län (294)(4)	Örebro län (270)(4)	Kalmar län (799)(5)	Kalmar län (785)(5)
Moderaterna	Gävleborgs län (357)(15)	Västmanlands län (345)(19)	Stockholms län (675)(57)	Hallands län (613)(24)
Sverigedemokraterna	Uppsala län (115)(3)	Uppsala län (107)(3)	Örebro län (404)(4)	Örebro län (373)(4)
Övriga partier	Dalarnas län (191)(3)	Dalarnas län (200)(3)	Västernorrlands län(589)(6)	Gävleborgs län (407)(4)
Sammanräknat samtliga	Sd Uppsala Län	Sd Uppsala Län	Kd Kalmar Län	Kd Kalmar Län

Kommentar: Län/region (Siffror i tusentals kronor) (antal ledamöter).

Enbart landstings/regionfullmäktigegrupper med minst två företrädare eller fler.

Som synes i tabell 6.5 varierar även medel- och medianinkomsterna avsevärt inom partierna beroende på vilket län som granskas. Inkomsterna kan vara mer än tre gånger så höga i vissa landsting inom ett och samma parti.

Frågan om den politiska representationens betydelse för inkomstrepresentationen visade sig inte vara av en avgörande roll då analysen gjordes på kommunal nivå. Däremot visade en korrelationsanalys att representationskvoten för partierna skiljde sig åt markant kommunerna emellan. Landstingen ter sig därför även som lämpliga analysobjekt ur båda dessa perspektiv för att utröna partiernas sammansättning på landstingsnivå.

Tabell 6.6: Medianrepresentationskvot per parti, landstings- och regionfullmäktigeledamöter

Parti	Representationskvot (Median)
Vänsterpartiet	1,38
Socialdemokraterna	1,64
Miljöpartiet	1,28
Centerpartiet	1,54
Folkpartiet	1,76
Kristdemokraterna	1,77
Moderaterna	1,82
Sverigedemokraterna	0,99
Övriga partier	1,40

Tabell 6.6 visar på skillnaderna mellan partierna om man tittar på samtliga landstingspolitiker uppdelat per parti. I topp återfinns Moderaterna och Kristdemokraterna tätt följt av Folkpartiet. I botten med god marginal Sverigedemokraterna och sedan Miljöpartiet samt Vänsterpartiet. Mest representativa är Sverigedemokraternas folkvalda (med förbehåll för vad som sagts tidigare om partier som ökar sina mandat radikalt och arvodenas påverkan). Skillnaden mellan Sverigedemokraterna och Moderaterna är 0,83 vilket är en större skillnad än den på kommunnivå. Inom de två blocken är skillnaderna mindre men ändå existerande, mellan Miljöpartiet och Socialdemokraterna är skillnaden 0,36 och mellan Moderaterna och Centern 0,28. I jämförelse med kommunpolitikerna kan noteras att samtliga partier ligger högre i den aktuella tabellen. Det antyder att region- och landstingsfullmäktigeledamöter ligger längre ifrån medianväljaren än kommunfullmäktigeledamöter (med undantag för Sverigedemokraterna som faktiskt ligger närmare demoset på regionnivå än kommunnivå tack vare sin högre mediankvot). Resultatet är helt i linje med det av Karlsson presenterade 2010 (i Gilljam m fl., 2010).

Tabell 6.7 bekräftar misstanken att inte bara inkomsten utan även representationskvoten verkar variera kraftigt på landstingsnivå precis som på kommunnivå inom partierna.

Tabell 6.7: Högst och lägst medianrepresentationskvot, parti och landsting

	Lägst representationskvot (median)	Högst representationskvot (median)
Vänsterpartiet	Jönköpings läns landsting 1,05 (3)	Södermanlands läns landsting 1,88 (4)
Socialdemokraterna	Kalmar läns landsting 1,32 (30)	Västra Götalands läns landsting 1,99 (47)
Miljöpartiet	Västmanlands läns landsting 0,66 (4)	Dalarnas läns landsting 2,24 (4)
Centerpartiet	Blekinge läns landsting 0,95 (3)	Västra Götalands läns landsting 2,0 (8)
Folkpartiet	Region Gotland 1,3 (4)	Skåne läns landsting 2,56 (12)
Kristdemokraterna	Hallands läns landsting 1,02 (3)	Kalmar läns landsting 3,22 (5)
Moderaterna	Västernorrlands läns landsting 1,31 (18)	Stockholms läns landsting 2,3095 (57)
Sverigedemokraterna	Kronobergs läns landsting 0,44 (2)	Örebro läns landsting 1,28 (4)

Kommentar: Antalet ledamöter inom parentes. Enbart landsting med minst två ledamöter i varje partigrupp.

I tabellen framgår att fem av åtta partier helt saknar landstingsfullmäktigegrupper vars inkomstrepresentativitet understiger ett. Skillnaderna mellan varje partis max och minimivärden är dock betydligt mindre än i kommunerna, vilket delvis beror på matematiska orsaker: landstingen är färre till antalet och partigrupperna där är större.

6.4 Parti och inkomstrepresentativitet i Riksdagen

Att göra analyser på den nationella politiska nivån innebär att vi fokuserar på en enda politisk församling: riksdagen. Om vi börjar med att ta en titt på inkomsterna och medelåldern samt andelen kvinnor i partierna ser vi en rad intressanta detaljer i tabell 6.8.

Tabell 6.8: Inkomst-, ålders-, könsfördelnings variabler samt numerär per parti, riksdag

	Medelinkomst	Medianinkomst	Medelålder	Andel kvinnor	Antal
Vänsterpartiet	600286	659978	49,9	58 %	19
Socialdemokraterna	698335	687276	48,1	47 %	112
Miljöpartiet	532260	652400	45,3	56 %	25
Centerpartiet	738052	705517	46,6	39 %	23
Folkpartiet	705154	688213	50,8	46 %	24
Kristdemokraterna	626051	667251	49,5	42 %	19
Moderaterna	638622	681215	45,3	48 %	107
Sverigedemokraterna	306164	323443	42,5	11 %	19
Sammanräknat samtliga	642273	671996	47	46 %	348

Kommentar: En Sverigedemokrat saknade offentliga inkomstuppgifter 2009 hos skatteverket varför personen utgår ur materialet.

Det är tydligt att Sverigedemokraterna avviker från de övriga partierna när det gäller så väl inkomster som medelålder och könsfördelning. Att inkomsterna är så låga i jämförelse med övriga förklaras med att ingen av deras ledamöter var riksdagsledamot 2009 då inkomsterna är hämtade ifrån. Att de däremot har den lägsta medelåldern och den absolut sämsta

kvinnorepresentationen finns inget i materialet som förklarar. Högst andel kvinnor i riksdagen har Vänsterpartiet med 58 % och högst medelålder Folkpartiet med 50,8 år. Bara Vänsterpartiet och Miljöpartiet har en majoritet kvinnor i sina respektive riksdagsgrupper.

När vi nu på partinivå tittar på inkomstsiffrorna slås vi snabbt av insikten att det kan bli väldigt fel om vi börjar laborera med dem. Ett exempel är hela Sverigedemokraternas riksdagsgrupp som skulle få mycket märkliga siffror i jämförelse med de andra partierna. Några har utöver det nämnda arvodet andra inkomster. En titt på nämnda siffror i tabell 6.9 ger ändå några intressanta iakttagelser.

Tabell 6.9: Medianrepresentationskvot per parti, riksdagsledamöter, reella siffror 2009

Parti	Representationskvot (Median)
Vänsterpartiet	2,50
Socialdemokraterna	2,47
Miljöpartiet	2,10
Centerpartiet	2,65
Folkpartiet	2,51
Kristdemokraterna	2,21
Moderaterna	2,36
Sverigedemokraterna	1,12

Om vi tittar på exempelvis Sverigedemokraterna ser vi att deras högsta siffra här kan noteras. Representationskvoten har ökat successivt från kommunnivå till riksdagsnivå och de som kom att utgöra riksdagsgruppen 2011 var således 2009 en mer privilegierad grupp i förhållande till demos än både region- och lokalpolitikerna inom partiet, helt utan tidigare riksdagsledamöter. Elitismtesen vinner stöd inom Sverigedemokraterna som enda parti utan tidigare riksdagsmän kan vi se att ju högre upp på den beslutande skalan de folkvalda i partiet kommer från desto högre socialt skikt kommer de folkvalda. Att göra samma analys på övriga partier är problematiskt med tillgängliga data. Använder vi istället den hypotetiska representationskvoten blir det enklare att jämföra partierna som finns representerade i riksdagen.

Tabell 6.10: Medianrepresentationskvot per parti, riksdagsledamöter, hypotetiska siffror 2009

Parti	Hypotetisk representationskvot (Median)
Vänsterpartiet	2,51
Socialdemokraterna	2,53
Miljöpartiet	2,49
Centerpartiet	2,73
Folkpartiet	2,51
Kristdemokraterna	2,53
Moderaterna	2,56
Sverigedemokraterna	2,24

Den mer rättvisande bilden i tabell 6.10 visar att partierna ligger runt 2,5 (medianen i riksdagen är 2,53). Sverigedemokraterna och Centerpartiet sticker ut något genom att avvika mest från medianen. Sverigedemokraternas representationskvot dubblas från de reella siffrorna och landar därmed mycket närmare de övriga partiernas. Både de reella och hypotetiska representationskvoterna samvarierar positivt med andelen kvinnor i riksdagen⁹. Det ger en antydning om att riksdagens kvinnor är sämre inkomstrepresentanter än riksdagsmännen. Det i sig är ju inte särskilt konstigt då grundarvodet är ett fast sådant som inte diskriminerar på könsbasis och kvinnor generellt sett i landet har en lägre inkomst än män.

6.5 Parti och inkomstrepresentation – en komparation mellan de tre politiska nivåerna

Tidigare har visats att representationen skiljer sig åt mellan de olika nivåerna och partierna. Men hur mycket av representationen kan förklaras av partitillhörighet och hur mycket av nivåerna? På kommunnivå visades att partierna var väldigt diversifierade från kommun till kommun, det parti som utgjorde en potentiell elit i en kommun var i en annan i uppenbarligen tillhörig en mycket lägre socialgrupp. Det fanns en starkare koppling mellan kommutyp och representationskvot än parti och den samma även om det var mycket svaga samband. Hur ser då sambandet ut mellan parti och nivå i det svenska statskicket?

⁹ Korrelationsmatris i bilaga 2

Tabell 6.11: Inkomstrepresentativitet per parti och nivå

	Kommun	Landsting	Riksdag ¹⁰	Eta2
Vänsterpartiet	1,22	1,38	2,51	0,100
Socialdemokraterna	1,37	1,64	2,53	0,085
Miljöpartiet	1,08	1,28	2,49	0,169
Centerpartiet	1,28	1,54	2,73	0,071
Folkpartiet	1,44	1,76	2,51	0,031
Kristdemokraterna	1,33	1,77	2,53	0,113
Moderaterna	1,45	1,82	2,56	0,065
Sverigedemokraterna	0,89	0,99	2,24	0,242
Eta2	0,043	0,068	0,024	

Kommentar: Medianmått på inkomstrepresentativitet jämförda över parti och nivå.

Tabell 6.11 visar att det finns större skillnader inom partierna uppdelat i de tre nivåerna än partierna emellan inom samma nivå. Bäst representativitet har som tidigare nämnts kommunpolitikerna och sämst riksdagspolitikerna. Starkast förklaringskraft har nivåskillnaden inom Sverigedemokraterna där dryg 24 procent kan förklaras av vilken nivå personen ifråga agerar på. Minst förklarandekraft av nivå återfinns inom Folkpartiet. En trolig förklaring till det är att deras kommun- och landstingspolitiker har relativt sett höga inkomster vilket utjämnar nivåerna mot riksdagsgruppen något. Störst förklarad skillnad mellan partierna hittar vi på landstingsnivån med 6,8 procent. Här är också skillnaden mellan politikergrupp med lägst och högst medianmått.

Analysen ger stöd åt en något modifierad version av elitismtesen. Organen utgörs ju högre upp vi granskar hierarkin av mindre och mindre representativa partiföreträdare. Det tyder på att kampen om posterna ju högre upp i de politiska nivåerna vi kommer är intensivare och att större tillgångar och resurser utav skiljda slag krävs utav de som väljs att företräda partierna. Representanternas klasskoppling sett över parti synes svagare än nivåkopplingen.

¹⁰ Den hypotetiska kvoten används här

7. Förklaringar till variationer i inkomstrepresentativitet – egenskaper hos demos: demografiska och socioekonomiska faktorer

Kapitlet tar sig an den förklarande ansatsen på kommun- och landstingsnivå. De förklaringsfaktorer som används är de som presenteras i ett tidigare kapitel.

Nu övergår analysen till att undersöka huruvida variationer i inkomstrepresentativitet i landets parlament kan bero på egenskaper hos de demos som parlamentet representerar. Två huvudtyper av egenskaper hos demos står i centrum. Den första av dessa är demos storlek, som i enlighet med elitismtesen påverkar inkomstrepresentativiteten negativt. I detta kapitel undersöks hur viktiga kommuners och landstings storlek är för inkomstrepresentativiteten, och hur denna faktor står sig i jämförelse med den andra typen av förklaringsfaktorer: socioekonomiska egenskaper hos demos.

Om man vill statistiskt belägga effekter av strukturella faktorer krävs ett tillräckligt stort antal analysobjekt för att kunna dra reliabla slutsatser. Analyser på kommunnivå i Sverige innebär att vi har att göra med 290 fall, vilket ger goda möjligheter till både bivariata och multivariata analyser. På landstingsnivån finns 20 fall (21 med Gotland), och här ger det låga n-talet endast möjlighet till analyser på bivariat nivå, och man måste vara försiktig med att dra långtgående slutsatser om resultaten här. På riksdagsnivån finns som bekant endast ett parlament, och därför kan inte analyser av detta slag genomföras där.

I kapitlet skall därför sambanden först analyseras mellan en rad tänkbara förklaringsfaktorer och inkomstrepresentativiteten i landets kommuner och landsting. Kapitlet avslutas med en multivariat analys på kommunnivå där de variabler som visat sig ha förklaringskraft bivariat inkluderas.

7.1 Kommunegenskaper

En initial beräkning av sambandet mellan kommunfullmäktiges inkomst (median och medeltal) och befolkningens visar på ett ganska starkt positivt samband ($r=0,691$ och $r=0,747$)¹¹. Fullmäktiges inkomst verkar öka någorlunda i takt med befolkningens sett över landet. Men detta mått säger oss inget om representationen utan enbart att förhållandet mellan dessa grupper inkomst är positivt. Om vi istället då utför en korrelationsberäkning mellan

¹¹ Se bilaga 3 för hela korrelationsmatrisen.

medianinkomsten i kommunerna och medianrepresentationskvoten visar även den på ett positivt samband. ($r = 0,291$). Sambandet är svagare än det mellan inkomstnivåerna men fortfarande relativt starkt och relevant på 0,01-nivån.

7.2 Demografiska egenskaper

Kommunstorleken är som nämnt en intressant variabel att granska. Det visar sig att förklaringskraften efter operationen ökar efter en logaritmering, från 0,524 till hela 0,602.¹² Ju större kommun desto sämre representativitet alltså. Det ligger i linje med Karlssons resultat från 2007 (i Johansson m fl., s.68) och visar att elitismtesen fortfarande finner empiriskt stöd 2011.

Sambandet mellan landstingsstorlek och medianrepresentationskvoten är, precis som på kommunal nivå, starkt positivt ($r = 0,577$). Ju större ett landsting är, desto större blir skillnaden mellan väljare och valda. Elitismtesen vinner stöd även på landstingsnivå.

Elitismtesten bygger på ett synsätt där antalet invånare representerar en endimensionell egenskap hos ett demos – antalet innevånare som kan förhållas till det begränsade antalet platser i parlamentet. Men i realiteten är kommunstorlek sammantvinnat med en rad olika andra faktorer av sociodemografisk karaktär. Större städer skiljer sig från mindre i många andra avseenden än enbart antalet invånare.

SKL:s kommungruppsindelning är ett sätt att fånga denna komplexitet. Om inkomstrepresentativiteten i olika kommungrupper jämförs så finner vi att vissa kommuntyper sticker ut. Statistiskt relevanta samband på individnivå finns mellan grupperna 1,2 och 3 där tecknet är positivt samt 5, 6,7 och 8.där det är negativt.¹³ Resultaten säger alltså att de mer urbaniserade kommunerna är mindre representativa än delar av de glesbefolkade.

Att glesbefolkade kommuner har en lägre representationskvot (och därmed bättre inkomstrepresentativitet) än andra kommuner skulle kunna bero på en geografisk effekt, att det snarare än demografi kan röra sig om en kulturell effekt knuten till ett visst område i landet. Eftersom glesbefolkade kommuner i hög utsträckning ligger i Sveriges norra delar kan man fråga sig om det finns en "Norrländseffekt"? Och ja, på ett bivariat plan tycks det vara så. En test av sambandet på individuell nivå mellan representationskvot och Norrländstillhörighet

¹² Se bilaga 4 för korrelationsmatris

¹³ Se bilaga 5 för korrelationsmatris

ger ett svagt men statistiskt säkerställt samband om $r = -0,29$. Detta resultat gör att variabeln är intressant att granska även på landstingsnivå. Även här visar sig ett negativt relevant samband existera ($r = -0,084$)¹⁴, vilket alltså är klart svagare än på kommunnivå.

I tabellen nedan undersöks sambandet mellan kommungrupp och inkomstrepresentativitet på partinivå. Är det så att kommuntyp är en förklaring som inom ett parti har betydelse för hur representativiteten ser ut? Är kanske rekryteringen i vissa kommuner mer socialt snedviden än i andra? Och är det så att partitillhörighetens betydelse för att förklara variationen i ledamöters individuella representationskvot skiljer sig åt mellan olika kommungrupper?

Tabell 7.1: Medelvärdesanalys av kommungruppsindelning och parti

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Tot.	Eta ²
Vänsterpartiet	1,44	1,26	1,31	1,10	1,14	1,06	1,21	1,11	1,24	1,29	1,22	0,04
Socialdemokraterna	2,08	1,49	1,48	1,44	1,31	1,28	1,29	1,32	1,36	1,37	1,37	0,04
Miljöpartiet	1,48	1,06	1,09	1,05	1,04	1,14	1,08	1,01	1,06	1,10	1,08	0,02
Centerpartiet	1,27	1,41	1,38	1,24	1,24	1,21	1,22	1,30	1,30	1,29	1,28	0,01
Folkpartiet	2,39	1,53	1,57	1,55	1,37	1,39	1,30	1,26	1,44	1,34	1,44	0,02
Kristdemokraterna	1,33	1,45	1,40	1,28	1,28	1,32	1,25	1,30	1,32	1,59	1,33	0,03
Moderaterna	2,10	1,47	1,56	1,47	1,35	1,46	1,41	1,38	1,53	1,36	1,45	0,02
Sverigedemokraterna	1,11	0,90	0,99	0,92	0,91	0,77	0,82	0,78	0,86	0,78	0,89	0,02
Tot	1,46	1,43	1,39	1,26	1,26	1,25	1,24	1,28	1,31	1,32	.	0,017
Eta ²	0,12	0,3	0,06	0,06	0,04	0,05	0,05	0,05	0,07	0,04	0,043	.

Kommentar: SKL:s kommungruppsindelning ett till tio, medianvärden av representationskvoten per parti. Förklaringsgraden eta² av medianvärdena kolumn- och radvis.

Resultaten visar att kommungruppstillhörighet bara kan förklara en till fyra procent av variationen i den individuella representationskvoten i de åtta partierna, sammantaget enbart 1,7 procent. Skillnaderna mellan kommungrupperna tycks vara marginellt större i de socialistiska partierna än i de övriga.

Det är inte heller så att partierna (och därmed väljarnas partival) är påtagligt ett bättre instrument för inkomstrepresentativiteten i vissa typer av kommuner. Den kommuntyp där kopplingen mellan parti och den individuella representationskvoten är storstäderna där 12 procent av representationskvotens variation förklaras med partitillhörighet. Här bör man tänka

¹⁴ Korrelationsmatris i bilaga 6

på att storstäderna endast är tre till antalet vilket påverkar resultaten. I resterande grupper ligger förklaringsgraden på mellan tre och sju procent.

Totalt sett tyder resultaten på att kommunstorlek, demografiska variabler i form av kommungruppsindelningen, är viktigare förklaringar till inkomstrepresentativiteten på individnivå än vad partitillhörighet är. Kommungrupp etts medianvärden är i sex av åtta partier det största vilket ger stöd för tesen om elitism. De två som avviker är Centerpartiet och Kristdemokraterna. Det kan förklaras av att partiernas landsbygdskoppling, som tidigare nämnts, är starkare än medlet. Den interna kampen inom dessa partier kan istället förmodas ske där partierna har störst stöd snarare än i storstadsområdena. Storstadspartier som Vänsterpartiet, Miljöpartiet, Folkpartiet och Moderaterna påvisar alla sin sämsta representativitet i de områden där de kan sägas ha starkast stöd. Sverigedemokraterna i grupp ett skiljer ut sig något, deras företrädare ligger som enda grupp över ett i representationskvot. Det visar på en potentiell skiljelinje i partiet, där storstadsborna tillhör ett skikt, de med relativt sett höga inkomster, till skillnad från övriga landet där man tjänar mindre än gemene man i genomsnitt. Det skiljer också partiet ifrån flera av de andra då väljarbasen återfinns på landsbygden men de resursstarkaste i storstaden.

7.3 Socioekonomiska faktorerers påverkan på representativiteten

Hur ser då sambanden ut mellan kommuners och landstings inkomstrepresentativitet och de socioekonomiska förhållandena i demos? Är det så att kommuner med hög arbetslöshet, hög andel invandrare och hög andel lågutbildade har en generellt sett sämre representativitet?

En hypotes om att så skulle vara fallet skulle kunna formuleras mot bakgrund av följande resonemang: lågutbildade, nyanlända invandrare och arbetslösa är grupper av medborgare som tidigare forskning visat vara synnerligen underrepresenterade i politiska församlingar. Man kan därför anta att medlemmar av sådana knappast prioriteras i partiernas rekryteringsprocesser. För alla dessa tre grupper gäller också att man har en betydligt lägre inkomst än övriga medborgare. Om dessa grupper utgör en särskilt stor andel av demos, ja då kan vi förvänta oss att politiska kandidater rekryteras ur en relativt sett mindre grupp av ekonomiskt och socialt etablerade medborgare, och inkomstrepresentativiteten försämras därmed.

För att undersöka om det finns fog för denna hypotes undersöks nu först samband på individnivå mellan ledamöters representationskvot och arbetslösheten, andelen invandrare och utbildningsnivån i kommunerna.

Om vi börjar med arbetslöshetsnivån i kommunerna så visar en bivariat korrelation mellan representationskvoten på individuell nivå och arbetslösheten i kommunen att ett svagt negativt samband finns ($r = -0,002$). Sambandet är inte statistiskt säkerställt.¹⁵ Något samband att tala om mellan representationskvot och arbetslöshet visar sig heller inte finnas på landstingsnivån ($r = -0,059$).¹⁶

Vid undersökningen av samband mellan andelen utrikesfödda i kommunerna 2010 och den individuella representationskvoten hittas ett positivt samband ($r=0,093$). Sambandet är svagt men säkerställt på 0,01-nivån. Även andelen utlandsfödda i landstingen korrelerar positivt med representationskvoten, $r = 0,144$.¹⁷

Dessa resultat ligger i linje med hypotesen om betydelsen av demos socioekonomiska förhållandet och resonemanget tidigare om underrepresentationen och inkomstnivåerna för utlandsfödda.¹⁸

En korrelationsanalys på kommunnivå visar att representationskvoten har ett samband ($r = 0,112$, säkerställt på 0,01-nivån)¹⁹ med utbildningsnivån mätt som andelen medborgare med eftergymnasial utbildning 2009. Sambandet går i samma riktning på landstingsnivån ($r = 0,09$).²⁰ Det betyder att inkomstrepresentativiteten är bättre i kommuner och landsting med lägre utbildningsgrad, vilket strider mot tesen att ju större andel av resurssvaga medborgare ett demos har, desto sämre inkomstrepresentativitet.

7.4 Komparativ kommunanalys

Det har på en bivariat nivå kunnat visas att det finns stöd för att både demografiska och socioekonomiska faktorer kan ha betydelse för inkomstrepresentativiteten. För att kunna mäta hur stor effekt var och en av de olika variablerna har för den sammanvägda analysen behöver

¹⁵ Korrelationsmatris i bilaga 7

¹⁶ Korrelationsmatris i bilaga 8

¹⁷ Korrelationsmatris i bilaga 8

¹⁸ Korrelationsmatris i bilaga 7

¹⁹ Korrelationsmatris i bilaga 7

²⁰ Korrelationsmatris i bilaga 8

en multipel regressionsanalys (MRA) utföras. Referenser till bilagor kommer att guida den vetgirige statistikern rätt i dessa kapitel.

7.4.1 Regressionsanalys

7.4.1.1 Modell ett

Det är förväntat att bivariata samband förändras eller upphör i en multivariat analys på grund av att de oberoende variablerna har samband med varandra. Det visar sig i initiala analyser att uppgifter om kommunernas utbildningsnivå, medianinkomst och andel arbetslösa inte ger några signifikanta effekter alls när de kontrolleras för demografiska egenskaper hos kommunerna som storlek och kommuntyp.

Även effekten av partitillhörighet visade sig på individnivån ha en mycket svag förklaringskraft. Här skulle vi i och för sig kunna misstänka att det finns samband mellan kommuners demografiska egenskaper och hur väl olika partier är företrädade i kommunernas fullmäktige, till exempel att centerpartister ofta förekommer i glesbygdskommuner medan miljöpartister är vanligare i större städer. Men som tidigare analyser visar är parti som förklaringsfaktor i princip lika svag i alla kommuntyper. Både parti som förklaringsfaktor och kommunens arbetslöshets- och utbildningsnivå har därför exkluderats i kommande analyser, som fokuserar på att ta fram en modell som bäst förklarar variationen i inkomstrepresentativitet i landets kommuner.

Däremot visar det sig att andelen utlandsfödda faktiskt har betydelse i sammanhanget. Som enda socioekonomiska förklaringsfaktor har därför denna variabel inkluderats i modellen.

På den demografiska sidan är kommunstorleken central. För att komplettera kommunstorlek inkluderas också SKL:s kommuntypsgruppering i analysen i form av tre dummyvariabler för de kommungrupper som tydligast bidrar till modellens förklaringskraft utöver vad kommunstorleken gör: storstäder, förorter till större städer samt varuproducerande kommuner.

Modellen som är resultatet av dessa initiala övervägande kan beskrivas som följande:

$$Y = \beta_0 + \beta_1 S + \beta_2 U + \beta_3 A + \beta_4 B - \beta_5 C \varepsilon$$

Där:

β_0	= konstanten. Skärningspunkten med Y-axeln.
Y	= medianmått på representationskvoten bland de folkvalda
S	= kommunstorlek 2010 (i antal innevånare, logaritmerat värde)
U	= andel utlandsfödda i kommunen 2010
A	= kommungrupp 1, Storstäder (dummyvariabel)
B	= kommungrupp 4, Förortskommuner till större städer (dummyvariabel)
C	= kommungrupp 7, Varuproducerande kommuner (dummyvariabel)
ε	= slump termen

Modellen visar att samtliga oberoende variabler är relevanta på femprocentsnivån. Den skattade modellen ser ut som följer²¹:

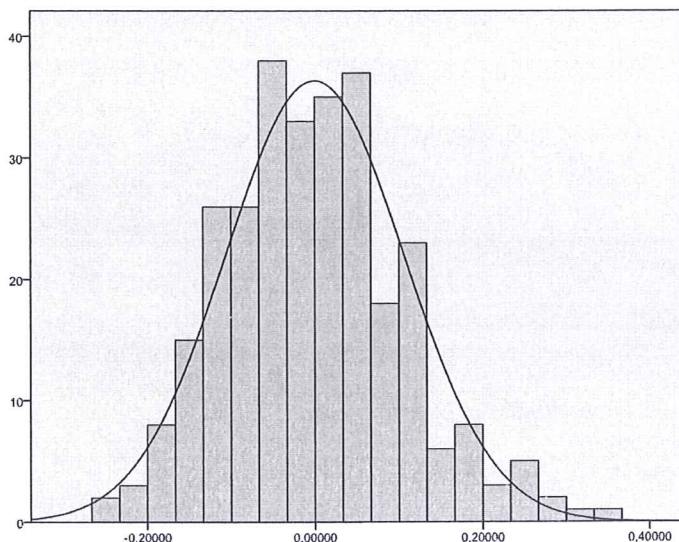
$$Y = 0,6 + 0,160S + 0,423U + 0,266A + 0,056B - 0,039C \varepsilon$$

Vad denna ekvation avslöjar är att kommunstorleken har en tydlig positiv effekt. Även andelen utlandsfödda har också en statistiskt klarlagd positiv effekt. Effekten är dock inte påtaglig: för varje extra procent utlandsfödda ökar representationskvoten med 0,00423. Vi ser också att kontrollerat för kommunstorlek och andelen utlandsfödda så finns det en påtaglig positiv storstadseffekt på 0,266 och den kommungrupp som har klart högst representationskvot i förhållande till sin storlek är förorter till större städer, med en effekt på 0,56. En liten men säkerställd effekt finns också hos varuproducerande kommuner, som har en marginellt lägre representationskvot än av vad som annars följer av deras storlek (-0,039). Vad dessa effekter säger oss är att representationskvoten ökar starkt i storstäder och förortskommuner men minskar i de varuproducerande kommunerna som inte ligger i storstadsregionerna. Det är helt enkelt en skillnad på stad och land som kan skönjas där de urbaniserade områdena har en sämre representativitet. Samtliga effekter pekar alltså i förväntade riktningar jämfört med vad vi tidigare känner till.

Efter att ramen för modellen är funnen gäller det att kontrollera att de övriga statistiska kraven som kan ställas på en sådan uppfylles. Till att börja med är en kontroll av residualernas spridning på sin plats i ett histogram. Som synes i figur 7.1 är de nästintill normalfördelade med undantag för marginella överrepresentationer i delar av materialet.

²¹ Se bilaga 9 för regressionens koefficient- samt ANOVA-tabeller av modell 1.

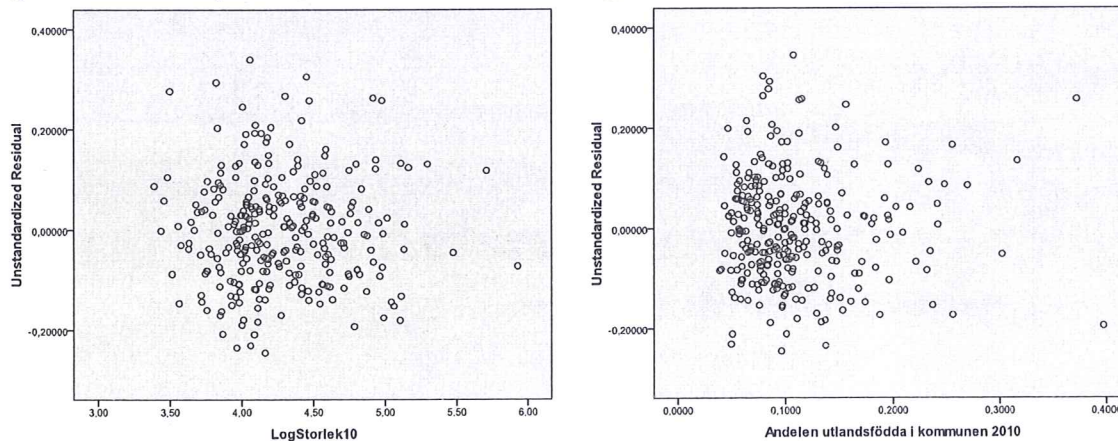
Figur 7.1: Histogram över residualspridningen med normalfördelningskurva

Kommentar: Ett fåtal extremvärden sticker ut runt 0,25 och - 0,05, annars en relativt god normalfördelning av residualerna.

Vad gäller multikollineariteten kontrolleras VIF-värdena. Dessa ligger mellan ett och två vilket med god marginal är satisfierande ($< 2,5$). Nästa operation i jakten på den perfekta modellen blir att plotta residualerna mot var och en av de oberoende variablerna (dummyvariablerna exkluderade) i jakt på att eliminera en eventuell heteroskedasticitet.

Figur 7.2: Scatterplots över residualerna samtliga oberoende variabler

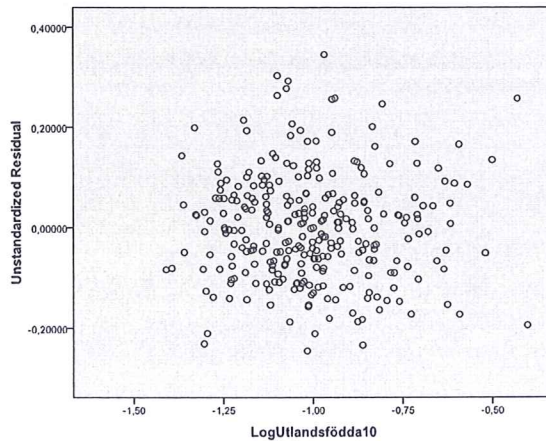

Kommentar: Den första plotten visar på en god spridning utan uppenbara mönster. Den andra är dock mer problematisk.

Den första plotten i figur 7.2 visar på en god spridning utan uppenbara mönster. Den andra är dock mer problematisk. Här kan skönjas en koncentration av residualerna mellan 0 och 0,1

samt en exponentiell utveckling av spridningen. För att råda bot på det föreslår litteraturen (Djurfeldt 2010, s. 368) bland annat att räkna om variabeln med den naturliga logaritmen.

Figur 7.3: Scatterplot över residualerna och omräknad härkomstvariabel

Kommentar: Den nya variabeln påvisar betydligt mindre mönster i spridningen.

En ny variabel har således skapats varför modellen behöver räknas om i sin helhet. Den aktuella modellen refereras sedermera till som modell två.

7.4.1.2 Modell två

$$Y = \beta_0 + \beta_1 S + \beta_2 U + \beta_3 A + \beta_4 B - \beta_5 C \varepsilon$$

Där:

- β_0 = konstanten. Skärningspunkten med Y-axeln.
- Y = medianmätt på representationskvoten bland de folkvalda
- S = kommunstorlek 2010 (i antal innevånare, logaritmerat värde)
- U = andel utlandsfödda i kommunen 2010 (logaritmerat värde)
- A = kommungrupp 1, Storstäder (dummyvariabel)
- B = kommungrupp 4, Förortskommuner till större städer (dummyvariabel)
- C = kommungrupp 7, Varuproducerande kommuner (dummyvariabel)
- ε = slump termen

Modellen visar sig vara något sämre än modell ett med lägre värden för justerat r och F. Däremot är den att föredra på grund av de statistiska kraven på modellen. Samtliga variabler fortsätter att vara relevanta på minst 0,05-nivån. Den skattade modellen nummer två ser ut som följer:

$$Y = 0,756 + 0,160S + 0,110U + 0,282A + 0,057B - 0,041C \varepsilon$$

Durbin-Watson's test visar ett något för högt värde, 2,1. Men då detta test främst existerar för att kontrollera tidsseriedata borde det inte vara problematiskt.²² Modell ett och två för att förklara inkomstrepresentativiteten på kommunnivå i Sverige 2011 blir alltså följaktligen som presenteras i tabell 7.2.

Tabell 7.2: Modell 1 och 2, inkomstrepresentativitet i Sveriges kommuner

Parameter	(1)			(2)		
	Koefficient	Std.avvikelse	t-värde	Koefficient	Std.avvikelse	t-värde
Konstant	0,6**	0,074	8,81	0,756**	0,1	7,53
Log storlek 10	0,160**	0,108	8,894	0,16**	0,018	8,666
SKL-grupp 1	0,266**	0,067	3,962	0,282**	0,067	4,201
SKL-grupp 4	0,056*	0,024	2,335	0,057*	0,024	2,337
SKL-grupp 7	-0,039*	0,017	-2,314	-0,041*	0,017	-2,45
Utlandsfödda 10	0,0423**	0,127	3,321	.	.	.
Log utlandsfödda 10	.	.	.	0,11*	0,037	2,954
R ²		0,443			0,439	
Adj. R ²		0,434			0,429	
N		290			290	
F		45,25			44,39	

** . Korrelationen är signifikant på 0,001-nivån (tvåsidigt test)

* . Korrelationen är signifikant på 0,05-nivån (tvåsidigt test)

I tabellen framgår att analysen med endast fem kontrollvariabler lyckats uppnå en förklaringskraft på 44 procent vilket måste anses som en mycket hög siffra. På förhand har parti och flera socioekonomiska faktorer avfärdats som möjliga förklaringar, medan endast andelen utlandsfödda tagits med i modellen då den bidrar med en signifikant effekt. Det finns dock en möjlighet att denna effekt som uppstod i modell 1 kan bero på att variabeln har spridningsegenskaper som inte uppfyller de metodologiska kraven för variabler i en multipel regressionsanalys. Och när variabeln därför logaritmeras och återintroduceras i modell 2 så återfinns inte längre någon betydande effekt. Att den samlade förklaringskraften för modellen därmed minskar med några tiondelar pekar på variabeln låga betydelse i sammanhanget oavsett hur den mäts.

²² Se bilaga 10 för regressionens koefficient- samt ANOVA-tabeller av modell 2.

7.4.1.3 Modell tre

Som nämnts ovan är kommunstorlek en central variabel med tanke på de utförda korrelationsanalyserna och tidigare studier. Därför finns det fog för att undersöka hur stor förklaringskraft kommunstorlek har självt. En regressionsanalys av det logaritmerade värdet ger ett mycket starkt resultat. Hela 36 procent av inkomstrepresentativiteten på kommunnivå kan förklaras med den variabeln. Modell 3, en mycket spartansk sådan, visar resultatet av den bivariata regressionen.²³

Tabell 7.3: Modell 3, inkomstrepresentativitet i Sveriges kommuner

Parameter	(3) Koefficient	Std.avvikelse	t-värde
Konstant	0,435*	0,07	6,204
Log storlek 10	0,209*	0,016	12,795
R ²		0,362	
Adj. R ²		0,36	
N		290	
F		163,7	

*. Korrelationen är signifikant på 0,001-nivån (tvåsidigt test)

Modell tre visar att modell tvås ytterligare fyra variabler endast bidrar med ytterligare knappt sju procent förklaring. Även om 44 procent som modell ett förklaringskraft uppgår till är en hög siffra stämmer det ändå till eftertanke att det är andra faktorer som ligger bakom den större delen av variationen i inkomstrepresentativitet än de variabler som använts i denna analys. Tankar om vad det skulle kunna vara framförs nästa kapitel.

²³ Se bilaga 11 för regressionens koefficient- samt ANOVA-tabeller av modell 3.

8. Konklusioner

Nedan presenteras studiens slutsatser och de tre frågeställningarna från kapitel tre besvaras. Efter detta avslutas studien med lite tankar kring vidare forskning inom ämnet och några avslutande reflektioner.

8.1 Slutsatser och besvarande av frågeställningar

Studiens konkretiserade syfte var, förutom det redan avhandlade delsyftet med konstruktionen av ett verktyg för att mäta inkomstrepsentativiteten; *”att granska inkomstrepsentativiteten i Sverige efter valet 2010 på och mellan alla nivåer av folkvalda organ, dels genom att tillhandahålla en deskriptiv översyn men framförallt genom att förklara de förmodade skillnaderna såväl geografiskt, socialt som på en politisk nivå. Hypotesen är att folkvalda har en högre inkomst än det demos de representerar.”*

De tre frågeställningar som uppsatsen ämnade besvara var:

1. Hur ser inkomstrepsentativiteten ut i Sveriges valda församlingar efter valet 2010?
2. Vilka förklaringar kan ges till den skiftande graden av inkomstrepsentativitet i dessa församlingar?
3. Hur representativa är partierna i förhållande till den svenske genomsnittsväljaren?

Innan jag går vidare och besvarar frågeställningarna kan det kort konstateras att hypotesen som formulerades i syftet är giltig. Även om det finns enskilda individer som har en lägre inkomst än jämförelsebefolkningen har en absolut majoritet av de folkvalda en högre inkomst än demos. I ett fall trettio gånger så hög.

Den första frågan är kanske den mest omfattande att besvara då den innehåller så många olika dimensioner. Det korta svaret på frågan är kort och gott: ”dåligt”. Men hur dåligt? Det svaret är givetvis mycket svårare att avge då tidsmässiga jämförelser inte finns tillhands. Men en jämförelse går att göra mellan kommunerna och landstingen. Först och främst bör det konstateras att ingen folkvalt organ 2010/2011 var inkomstrepsentativt, inget organ hade heller en inkomst som understeg jämförelsebefolkningens. Bäst i landet var Uppvidinge kommun vars fullmäktige enbart låg två procent över befolkningen inkomstmässigt. Frågan om vad som är acceptabelt uppkommer naturligt då resultat och slutsatser som dessa presenteras. Men att jag ska skissera något sådant känns främmande och det är heller inte meningen med uppsatsen. Kort kan dock jämställdhetsbegreppets perfekta måluppfyllelse om

50 procent kvinnor tjäna som ledstjärna. Så länge fullkomlig inkomstrepresentativitet inte råder finns alltid ett utrymme för förbättring.

När det gäller den andra frågan har de små kommunerna och landstingen generellt sett en bättre inkomstrepresentativitet än de större, kommunerna en bättre än landstingen och riksdagen står ut som allra sämst med sina heltidsarvoderade ledamöter. Ju större och mer betydelsefull en instans är desto mer ökar avståndet på inkomstparametern till de som de folkvalda är satta att företräda. Variabeln demosstorlek visade sig vara den överlägset starkaste för att förklara inkomstrepresentationen, övriga demografiska och socioekonomiska variabler lyckades bara öka förståelsen av fenomenet med ett fåtal procent. Det pekar på att den av Karlsson presenterade elitismtesen år 2011 fortfarande vinner stöd i empirin.

När det gäller den tredje frågan och partierna visade de sig vara mycket olika beroende på vilken kommun eller vilket landsting man valde att granska. I en kommun kan partiets fullmäktige-grupp ha en inkomst som ger möjligheter till att tillhöra den sociala eliten medan motsvarande grupp i en annan tjänar knappt hälften av befolkningen i snitt. Fenomenet var genomgående för alla de åtta partierna som finns representerade i riksdagen. Det blir med det här perspektivet tydligt att partierna på ett nationellt plan snarare utgör allianser av olika sociala grupperingar eller skikt som på basis av en politisk övertygelse finner varandra än att det är ett gemensamt materiellt intresse som förenar. Sju av åtta partier får också en sämre representativitet ju längre från folket deras företrädare kommer. Sammanförs detta resultat med tankarna kring klassröstning och aktiv representation riskerar väljarna att bli tämligen lurade såvida de inte besitter en detaljerad kunskap om partiernas företrädare. Resultaten går hand i hand med det tidigare presenterade om beslutsnivåernas representativitet. Riksdagen står ut där de folkvalda tjänar ungefär två och en halv gång så mycket som de borde för att vara representativa för det svenska folket. Kopplingen mellan vänster-höger-skalan och representativiteten visade sig förvisso existera (Sverigedemokraterna oräknade) där partierna till höger uppbar en sämre representativitet generellt än de till vänster men sett nationellt över alla nivåer står det tydligt att ju högre upp i beslutshierarkin de folkvalda granskas desto mindre representativ är de, helt oavsett partitillhörighet och nivåkopplingen är starkare än den till partitillhörigheten.

8.2 Avslutande reflektioner och tankar kring framtida studier

Denna studie om inkomstreparativitet hos svenska folkvalda ska fogas till berättelsen om klassrepresentationen inom svensk politik. Vem som till slut kommer att berätta den slutgiltiga står fortfarande skrivet i stjärnorna, men uppsatsen torde ha bidragit till att ha krattat en del av gången för de designmässigt mer kvalitativt lagda författare som vill granska det politiska utfallet och vilka kopplingar det kan tänkas ha till representativiteten, eller snarare bristen därav. Exempel på mer kvantitativa studier skulle kunna vara jämförelser mellan olika kommunbudgetar (parametrar skulle kunna vara kommunalskatt eller utgifter per medborgare) och inkomstreparativiteten. Det hade även varit intressant att se verktyget representationskvoten utvecklas. Kanske kan någon föra in fler variabler för att komma om möjligt ännu närmare en "sann" inkomstreparativitet.

Att partierna verkar vara sådana heterogena grupper är också ett fångslande resultat som skulle behöva granskas mer noggrant. Vad får det för effekter på den förda politiken? Kan det vara så att en flytt från en kommun till en annan betyder att en medborgare måste kontrollera vilken politik dennes favoritparti för då den måhända är beroende av vilket samhällsskikt eller samhällsklass partiets företrädare tillhör?

Studien använder en definition på representativitet som utgår från det demos som den folkvalde är satt att företräda. En alternativ definition som gett en helt annan typ av studie hade varit att granska de folkvaldas representativitet i förhållande till sitt partis väljarkår. Det hade dock krävt en helt annan typ av datamaterial än det som finns tillgängligt.

Det skulle även vara intressant om någon framtida kommunforskare kunde hitta de saknade förklaringsfaktorerna som borde utgöra de cirka 55 procent som denna studie inte lyckades hitta. I nuläget, då en sådan förklaring lyser med sin frånvaro, torde en möjlig förklaring vara att de folkvalda kommunpolitikerna faktiskt tillhör en annan klass än de representerade.

Men en av de största gåtorna som studien formulerar är varför kommunstorlek har sådan otroligt stor betydelse. Elitismtesen är en såpass abstrakt idé, kan den verkligen vara så kraftfull? Ett sätt att belägga det bättre borde vara någon form av rekryteringsstudie, där villkoren för de folkvalda i stora och små demos belyses.

Om det nu är så att kommunstorlek har en så stor betydelse så har organiseringen av förvaltningen inom ramen för ett flernivåsystem direkta konsekvenser för representativiteten. Visst har stora kommuner sämre inkomstreparativitet än små, men det betyder inte att skulden kan läggas på den kommunala självstyrelsen då kommunerna ändå är mer representativa än landsting och riksdagen.

9. Referenser

9.1 Tryckta källor

- Berry, William Dale & Feldman, Stanley (1985). *Multiple regression in practice*. Beverly Hills: Sage
- Bourdieu, Pierre (1989) Social Space and Symbolic Power. *Sociological Theory*, Vol. 7, Nr. 1. s. 14-25
- Bäck, Hanna & Gilljam, Mikael (red.) (2006). *Valets mekanismer*. 1. uppl. Malmö: Liber
- Bäck, Mats & Möller, Tommy (1995). *Partier och organisationer*. 3., [omarb. och utök.] uppl. Stockholm: Fritze
- Esaiasson, Peter och Holmberg, Sören (1988): *De Folkvalda – En bok om riksdagsledamöterna och den representativa demokratin i Sverige*. Stockholm: Bonniers
- Esaiasson, Peter, Gilljam, Mikael, Oscarsson, Henrik & Wängnerud, Lena (2007). *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. 3., [rev.] uppl. Stockholm: Norstedts juridik
- Djurfeldt, Göran, Larsson, Rolf & Stjärnhagen, Ola (2010). *Statistisk verktyglåda 1: samhällsvetenskaplig orsaksanalys med kvantitativa metoder*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur
- Field, Andy (2009). *Discovering statistics using SPSS: (and sex and drugs and rock 'n' roll)*. 3. ed. Los Angeles: SAGE
- Gilljam, Mikael, Karlsson, David & Sundell, Anders (2010). *Politik på hemmaplan: tiotusen fullmäktigeledamöter tycker om politik och demokrati*. 1. uppl. Stockholm: SKL Kommentus
- Hakhverdian, Armén (2010) *Political representation and income inequality*. San Domenico di Fiesole: European University Institute
- Heggemann, Hans (2004) Höginkomsttagare – var går gränsen? *Välfärd: SCB:s tidskrift om arbetsliv, demografi och välfärd*. Nr.1 s. 22-24 Stockholm: SCB
- Hill, Kim Quaille, Leighley, Jan E., 1992 The policy consequences of class bias i *American Journal of Political Science*, Vol. 36, Nr 2. s. 351-365
- Inglehart, Ronald (1977). *The silent revolution: changing values and political styles among Western publics*. Princeton, N.J.: Princeton U.P.
- Johansson, Folke, Karlsson, David, Johansson, Bengt och Norén Bretzer, Ylva (2007). *Kommunstorlek och demokrati*. Stockholm: Sveriges kommuner och landsting i samarbete med CEFOS
- Kanter, Rosabeth Moss (1977). *Men and women of the corporation*. 2. pr. New York: Basic books

- Karlsson, David (2006). *Den svenske borgmästaren: kommunstyrelsens ordförande och den lokala demokratin*. 1. uppl. Göteborg: Förvaltningshögskolan, Göteborgs universitet
- Karlsson, David, Rommel, Olof & Svensson, Johan (2009). *Alternativa politiska organisationer: en studie om kommuner som avskaffar sina facknämnder och inrättar fullmäktigeberedningar och styrelseutskott*. Stockholm: Sveriges kommuner och landsting
- Keller, Gerald (2005). *Statistics for management and economics*. 7. ed. Belmont, Calif.: Thomson - Brooks/Cole
- Kommunaldemokratiska kommittén (1981). *Rapport från Kommunaldemokratiska forskningsgruppen. 8, Kommunalpolitikerna : rekrytering, arbetsförhållanden, funktioner*. Stockholm: LiberFörlag/Allmänna förl.
- Larsson, Torbjörn (1993). *Det svenska statskicket*. Lund: Studentlitteratur
- Manin, Bernard (2002). *Den representativa demokratis principer*. 1. uppl. Stockholm: SNS förl.
- Mill, John Stuart (1861). *Representative government [Elektronisk resurs]*. Raleigh, N.C.: Alex Catalogue
- Möller, Tommy (2000). *Politikens meningslöshet – Om misstro cynism och utanförskap*. Malmö: Liber Ekonomi
- Oscarsson, Henrik & Holmberg, Sören (2008). *Regeringsskifte: väljarna och valet 2006*. Stockholm: Norstedts juridik
- Oskarson, Maria (1994). *Klassröstning i Sverige: rationalitet, lojalitet eller bara slentrian*. Diss. Göteborg : Univ.
- Oskarson, Maria, Sören & Weibull, Lennart (red.) (2009). *Svensk höst: trettiofyra kapitel om politik, medier och samhälle : SOM-undersökningen 2008*. Göteborg: SOM-institutet, Göteborgs universitet
- Petersson, Olof (2006). *Kommunalpolitik*. 5., [aktualiserade] uppl. Stockholm: Norstedts juridik
- Phillips, Anne (2000). *Närvarons politik: den politiska representationen av kön, etnicitet och ras*. Lund: Studentlitteratur
- Pitkin, Hanna Fenichel (1967). *The concept of representation*. Berkeley: University of California Press
- PSU, Partisymptiundersökningen (2010), halvår. *Serie ME 60 SM 1002* Stockholm: Statistiska centralbyrån
- Rodrigo Blomqvist, Paula (2005). *Närvarons politik och det mångetniska Sverige: om att ta plats i demokratin*. Diss. Göteborg : Göteborgs universitet

Strömberg, Lars (1974). *Väljare och valda: en studie av den representativa demokratin i kommunerna*. Diss. Göteborg : Univ.

Westerståhl, Jörgen (1985) "Om representation" i *Makten från folket: 12 uppsatser om folkstyrelsen*. Stockholm: Liber/Allmänna förl.

Wide, Jessika (2006). *Kvinnors politiska representation i ett jämförande perspektiv: nationell och lokal nivå*. Diss. Umeå : Umeå universitet, 2006

Wright, Erik Olin (1997). *Class counts: comparative studies in class analysis*. Cambridge: Cambridge University Press

9.2 Elektroniska referenser

SCB 2008,

http://www.scb.se/statistik/_publikationer/LE0201_2010A01_BR_10_X10BR1001.pdf
hämtat 2011-02-14

SCB 2011, SCB:s Statistikdatabas, <http://www.ssd.scb.se/databaser/makro/start.asp> hämtat
2011-02-14

SKL 2011,

http://www.skl.se/kommuner_och_landsting/om_kommuner/kommungruppsindelning hämtat
2011-05-19

SOM 2011, http://www.som.gu.se/digitalAssets/1311/1311402_svenska-trender-1986-2009.pdf hämtat 2011-01-26

SvD 2009, http://www.svd.se/nyheter/inrikes/statsradens-loner-hojs_3100919.svd hämtat
2011-02-01

10. Sammanfattning

Titel: *I klass med vem? En studie om inkomstrepresentativitet i svensk politik*

Begreppet representation har flera betydelser, det kan handla om att företräda åsikter eller sociala grupper. Det finns stöd för att kopplingar dessa båda representationsaspekter emellan existerar men exakt hur de är beskaffade råder det ingen konsensus kring. Däremot finns skäl att anta att grupperns underrepresentation i folkvalda organ påverkar det politiska utfallet, det motiverar studier av detta slag.

Studiens syfte är att studera och analysera inkomstrepresentativiteten i svensk politik. För att åstadkomma detta behöver ett analysverktyg utvecklas varför det metodologiska så väl som begreppsutvecklande bidrag kommer att behövas inom fältet klassrepresentativitet. Ett sådant tas fram och representationskvoten ser dagens ljus. Representationskvoten grundar sig i teoretiska antaganden om klassbegreppets koppling till inkomst och statistiska sanningar rörande inkomstspridning inom olika samhällsgrupper. Verktuget tar hänsyn till och eliminerar effekterna av kön och ålder. Det är konstruerat så att varje folkvalt organ matchas mot sitt demos. Denna indelas på basis av kön och åldergrupper i jämförelsepopulationer. Varje folkvalds inkomst jämförs med medianinkomsten i jämförelsepopulationen och en kvot skapas där siffror över ett visar på att den folkvalde tjänar mer än genomsnittsbefolkningen och under ett på motsatsen. I jämförelsen av olika folkvalda organ används sedermera medianvärdena för att jämföra en folkvald instans med en annan.

De frågeställningar studien ämnar besvara är;

- Hur ser inkomstrepresentativiteten ut i Sveriges valda församlingar efter valet 2010?
- Vilka förklaringar kan ges till den skiftande graden av inkomstrepresentativitet i dessa församlingar?
- Hur representativa är partierna i förhållande till den svenske genomsnittsväljaren?

Studien har ett flertal olika förklaringsfaktorer indelade i demografiska, socioekonomiska, nivåmässiga och politiska variabler för att förklara och belysa den skiftande representativiteten.

Det visar sig att inkomsterna så väl som representativiteten spretar betänkligt för de folkvalda organen på basis av så väl kommun eller landsting som politisk nivå. Ju högre upp i de politiska nivåerna analyserna görs desto sämre är de folkvaldas representativitet.

Den största förklaringen som kan ges till den varierande representationen är demos storlek. Ju större en kommun eller ett landsting är desto sämre är representativiteten. Hela 36 procent av kommunernas inkomstreprentativitet går att härleda till kommunstorleken. Övriga variabler adderar sammanlagt mellan sju och nio procent till förklaringsfaktorn. Studien ger empiriskt stöd till elitismtesen som går ut på att med ökande demosstorlek ökar också konkurrensen om uppdragen och resurser som är kopplade till kandidaternas sociala ställning och personliga nätverk därför kan spela en större roll i rekryteringsprocessen.

Partiernas fullmäktigegrupper på kommun- och landstingsnivå visar sig vara socialt heterogena grupper sett över landet som på basis av inkomst verkar sakna gemensamma materiella intressen. Trots detta visar sig kopplingen mellan vänster/höger-skalan och representativiteten förvisso existera. Partierna till vänster har generellt en något bättre representativitet med avseende på inkomst än de till höger. Avviker i detta hänseende gör Sverigedemokraterna vars folkvalda ligger mycket nära jämförelsedemos.

Bilagor

Bilaga 1, Vakanta poster i kommunerna 26-01-11

Kommun	Valda 19-09-10	Antal ledamöter 26-01-11	Vakanser	Kommun	Valda 19-09-10	Antal ledamöter 26-01-11	Vakanser
Ale	49	49	0	Finspång	45	45	0
Alingsås	51	51	0	Flen	45	44	1
Alvesta	49	49	0	Forshaga	41	41	0
Aneby	35	33	2	Färgelanda	35	35	0
Arboga	41	41	0	Gagnef	35	35	0
Arjeplog	31	31	0	Gislaved	49	49	0
Arvidsjaur	31	31	0	Gnesta	31	31	0
Arvika	49	49	0	Gnosjö	35	35	0
Askersund	33	33	0	Gotland	71	71	0
Avesta	41	41	0	Grums	31	31	0
Bengtstors	35	34	1	Grästorp	31	31	0
Berg	31	31	0	Gullspång	35	35	0
Bjurholm	31	31	0	Gällivare	41	41	0
Bjuv	31	31	0	Gävle	65	65	0
Boden	49	49	0	Göteborg	81	81	0
Bollebygd	31	31	0	Götene	41	41	0
Bollnäs	45	45	0	Habo	35	35	0
Borgholm	41	41	0	Hagfors	35	35	0
Borlänge	61	61	0	Hallsberg	45	45	0
Borås	73	73	0	Hallstahammar	45	44	1
Botkyrka	61	61	0	Halmstad	71	71	0
Boxholm	35	34	1	Hammarö	31	31	0
Bromölla	41	41	0	Haninge	61	61	0
Bräcke	41	40	1	Haparanda	35	35	0
Burlöv	41	41	0	Heby	41	41	0
Båstad	41	41	0	Hedemora	41	41	0
Dals-Ed	31	31	0	Helsingborg	65	65	0
Danderyd	45	45	0	Herrljunga	41	40	1
Degerfors	41	40	1	Hjo	33	33	0
Dorotea	31	31	0	Hofors	31	31	0
Eda	35	35	0	Huddinge	61	61	0
Ekerö	41	41	0	Hudiksvall	51	51	0
Eksjö	49	49	0	Hultsfred	45	45	0
Emmaboda	41	41	0	Hylte	43	43	0
Enköping	51	51	0	Håbo	41	41	0
Eskilstuna	79	78	1	Hällefors	31	31	0
Eslöv	49	49	0	Härjedalen	39	39	0
Essunga	31	31	0	Härnösand	43	43	0
Fagersta	35	35	0	Härryda	51	51	0
Falkenberg	51	51	0	Hässleholm	61	61	0
Falköping	51	50	1	Höganäs	41	41	0
Falun	61	61	0	Högsby	41	41	0
Filipstad	37	37	0	Hörby	41	41	0

Kommun	Antal ledamöter			Kommun	Antal ledamöter		
	Valda 19-09-10	26-01-11	Vakanser		Valda 19-09-10	26-01-11	Vakanser
Höör	41	41	0	Lysekil	41	41	0
Jokkmokk	31	31	0	Malmö	61	61	0
Järfälla	61	61	0	Malung-Sälen	39	39	0
Jönköping	81	81	0	Malå	31	31	0
Kalix	41	41	0	Mariestad	49	49	0
Kalmar	61	61	0	Mark	51	51	0
Karlsborg	31	31	0	Markaryd	35	35	0
Karlshamn	51	51	0	Mellerud	41	41	0
Karlskoga	51	51	0	Mjölby	45	45	0
Karlskrona	75	75	0	Mora	41	41	0
Karlstad	61	61	0	Motala	57	56	1
Katrineholm	51	51	0	Mullsjö	35	35	0
Kil	35	35	0	Munkedal	35	34	1
Kinda	35	35	0	Munkfors	31	31	0
Kiruna	45	45	0	Mölnådal	61	61	0
Klippan	41	41	0	Mönsterås	49	49	0
Knivsta	31	31	0	Mörbylånga	49	49	0
Kramfors	41	41	0	Nacka	61	61	0
Kristianstad	71	71	0	Nora	35	34	1
Kristinehamn	41	41	0	Norberg	31	31	0
Krokom	45	45	0	Nordanstig	31	31	0
Kumla	45	45	0	Nordmaling	31	31	0
Kungsbacka	61	61	0	Norrköping	85	85	0
Kungsör	39	39	0	Norrtälje	61	61	0
Kungälv	59	59	0	Norsjö	31	31	0
Kävlinge	49	49	0	Nybro	49	49	0
Köping	49	49	0	Nykvarn	31	31	0
Laholm	41	41	0	Nyköping	61	61	0
Landskrona	51	51	0	Nynäshamn	41	41	0
Laxå	31	31	0	Nässjö	57	57	0
Lekeberg	35	35	0	Ockelbo	31	31	0
Leksand	49	49	0	Olofström	49	49	0
Lerum	51	51	0	Orsa	31	31	0
Lessebo	35	35	0	Orust	41	41	0
Lidingö	51	51	0	Osby	41	41	0
Lidköping	51	51	0	Oskarshamn	49	49	0
Lilla Edet	31	31	0	Ovanåker	41	41	0
Lindesberg	45	45	0	Oxelösund	31	31	0
Linköping	79	79	0	Pajala	33	33	0
Ljungby	49	49	0	Partille	51	51	0
Ljusdal	41	41	0	Perstorp	35	35	0
Ljusnarsberg	31	31	0	Piteå	51	51	0
Lomma	45	44	1	Ragunda	31	31	0
Ludvika	45	45	0	Robertsfors	31	31	0
Luleå	61	61	0	Ronneby	49	49	0
Lund	65	65	0	Rättvik	39	39	0
Lycksele	41	41	0	Sala	45	45	0

Kommun	Antal ledamöter			Kommun	Antal ledamöter		
	Valda 19-09-10	26-01-11	Vakanser		Valda 19-09-10	26-01-11	Vakanser
Salem	31	31	0	Tranås	41	41	0
Sandviken	51	51	0	Trelleborg	51	51	0
Sigtuna	51	51	0	Trollhättan	61	61	0
Simrishamn	49	49	0	Trosa	35	35	0
Sjöbo	49	49	0	Tyresö	51	51	0
Skara	45	45	0	Täby	61	61	0
Skellefteå	65	65	0	Töreboda	31	31	0
Skinnskatteberg	31	31	0	Uddevalla	61	61	0
Skurup	41	41	0	Ulricehamn	49	49	0
Skövde	61	61	0	Umeå	65	65	0
Smedjebacken	35	35	0	Upplands Väsby	51	51	0
Sollefteå	45	45	0	Upplands-Bro	41	41	0
Sollentuna	61	61	0	Uppsala	81	81	0
Solna	61	61	0	Uppvidinge	35	35	0
Sorsele	31	31	0	Vadstena	35	35	0
Sotenäs	31	31	0	Vaggeryd	41	41	0
Staffanstorps	41	41	0	Valdemarsvik	35	35	0
Stenungsund	41	41	0	Vallentuna	41	41	0
Stockholm	101	101	0	Vansbro	31	31	0
Storfors	31	31	0	Vara	45	45	0
Storuman	41	41	0	Varberg	61	61	0
Strängnäs	55	55	0	Vaxholm	31	31	0
Strömstad	39	39	0	Vellinge	51	51	0
Strömsund	35	35	0	Vetlanda	45	45	0
Sundbyberg	51	51	0	Vilhelmina	35	35	0
Sundsvall	81	81	0	Vimmerby	49	49	0
Sunne	41	41	0	Vindeln	31	31	0
Surahammar	39	39	0	Vingåker	35	35	0
Svalöv	35	35	0	Vårgårda	41	41	0
Svedala	45	45	0	Vänersborg	51	51	0
Svenljunga	33	33	0	Vännäs	35	35	0
Säffle	41	41	0	Värmdö	51	51	0
Säter	35	35	0	Värnamo	51	51	0
Sävsjö	45	45	0	Västervik	57	57	0
Söderhamn	49	49	0	Västerås	61	61	0
Söderköping	39	39	0	Växjö	61	61	0
Södertälje	65	65	0	Ydre	31	31	0
Sölvesborg	49	49	0	Ystad	49	49	0
Tanum	41	41	0	Åmål	35	35	0
Tibro	35	35	0	Änge	35	35	0
Tidaholm	41	41	0	Äre	41	41	0
Tierp	49	49	0	Ärjäng	41	41	0
Timrå	49	49	0	Åsele	31	31	0
Tingsryd	41	41	0	Åstorp	31	31	0
Tjörn	41	41	0	Åtvidaberg	35	35	0
Tomelilla	41	41	0	Älmhult	41	41	0

Kommun	Valda 19-09-10	Antal ledamöter 26-01-11	Vakanser
Älvdalen	35	34	1
Älvkarleby	31	31	0
Älvsbyn	31	31	0
Ängelholm	51	51	0
Öckerö	41	41	0
Ödeshög	35	35	0
Örebro	65	65	0
Örkelljunga	45	44	1
Örnsköldsvik	61	61	0
Östersund	67	67	0
Österåker	51	51	0
Östhammar	49	49	0
Östra Göinge	31	31	0
Överkalix	31	31	0
Övertorneå	31	31	0
Summa:	12978	12961	17

Bilaga 2, Korrelationsmatris kön, representationskvot och hypotetisk representationskvot, riksdagsnivå

Correlations

		RepKvot	HypRepKvot	kön
RepKvot	Pearson Correlation	1	,535**	,247**
	Sig. (2-tailed)		,000	,000
	N	347	347	347
HypRepKvot	Pearson Correlation	,535**	1	,250**
	Sig. (2-tailed)	,000		,000
	N	347	348	348
kön	Pearson Correlation	,247**	,250**	1
	Sig. (2-tailed)	,000	,000	
	N	347	348	349

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Bilaga 3, Korrelationsmatris medel- och medianinkomst för kommunfullmäktige samt medel- medianinkomst för kommuninnevånare

		Medelinkomst 2009 20år+ Boende hela året TK	Medianinkomst 2009 20år+ Boende hela året
Medelinkomst för KF 2009	Pearson Correlation	,747**	,733**
	Sig. (2-tailed)	,000	,000
	N	290	290
Medianinkomst för KF 2009	Pearson Correlation	,685**	,691**
	Sig. (2-tailed)	,000	,000
	N	290	290

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Bilaga 4, Korrelationsmatris kommunstorlek, logaritmerad kommunstorlek och medianrepresentationskvot

Correlations

		MedianRepKvot	LogStorlek10	Storlek10
MedianRepKvot	Pearson Correlation	1	,602**	,524**
	Sig. (2-tailed)		,000	,000
	N	290	290	290
LogStorlek10	Pearson Correlation	,602**	1	,678**
	Sig. (2-tailed)	,000		,000
	N	290	290	290
Storlek10	Pearson Correlation	,524**	,678**	1
	Sig. (2-tailed)	,000	,000	
	N	290	290	290

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Bilaga 5, Korrelationsmatris Kommungruppstillhörighet och representationskvot

		Representationskvot
Representationskvot	Pearson Correlation	1
	Sig. (2-tailed)	
SKL1Storstader	Pearson Correlation	,100**
	Sig. (2-tailed)	,000
SKL2Förortstorstader	Pearson Correlation	,047**
	Sig. (2-tailed)	,000
SKL3Störrestäder	Pearson Correlation	,039**
	Sig. (2-tailed)	,000
SKL4Förortstörrestäder	Pearson Correlation	,007
	Sig. (2-tailed)	,444
SKL5Pendlingskom	Pearson Correlation	-,045**
	Sig. (2-tailed)	,000
SKL6Turismobesöks	Pearson Correlation	-,018*
	Sig. (2-tailed)	,047
SKL7Varuprodkom	Pearson Correlation	-,046**
	Sig. (2-tailed)	,000
SKL8Glesbygdskom	Pearson Correlation	-,021*
	Sig. (2-tailed)	,017
SKL9Komitätbefreg	Pearson Correlation	-,004
	Sig. (2-tailed)	,642
SKL10Komiglesbefreg	Pearson Correlation	-,008
	Sig. (2-tailed)	,339

*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Bilaga 6, Korrelationsmatris Norrlandstillhörighet och representationskvot

		Correlations	
		Representationskvot	Norrland
Representationskvot	Pearson Correlation	1	-,084**
	Sig. (2-tailed)		,001
	N	1714	1714
Norrland	Pearson Correlation	-,084**	1
	Sig. (2-tailed)	,001	
	N	1714	1733

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Bilaga 7, Korrelationsmatris utbildning, arbetslöshet. Utlandsfödda och representationskvot, kommunnivå

		Representationskvot
Andel med eftergymnasial utbildning 09 i bef 16-74år	Pearson Correlation	,112**
	Sig. (2-tailed)	,000
	N	12800
Öppen arbetslöshet 2010	Pearson Correlation	-,002
	Sig. (2-tailed)	,825
	N	12800
Andelen utlandsfödda i kommunen 2010	Pearson Correlation	,093**
	Sig. (2-tailed)	,000
	N	12800

Bilaga 8, Korrelationsmatris arbetslöshet, utlandsfödda, utbildning och representationskvot

		Representationskvot
Representationskvot	Pearson Correlation	1
	Sig. (2-tailed)	
	N	1714
Öppet arbetslösa 2010	Pearson Correlation	-,059*
	Sig. (2-tailed)	,015
	N	1714
Utlandsfödda10	Pearson Correlation	,144**
	Sig. (2-tailed)	,000
	N	1714
Andel med eftergymnasial utbildning 09 i bef 16-74år	Pearson Correlation	,099**
	Sig. (2-tailed)	,000
	N	1714

*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Bilaga 9, Modell ett, kommunnivå

Model Summary^b

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Durbin-Watson
1	,666 ^a	,443	,434	,1070415	2,094

a. Predictors: (Constant), LogStorlek10, skl4, skl7, skl1, Andelen utlandsfödda i kommunen 2010

b. Dependent Variable: MedianRepKvot

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	2,592	5	,518	45,250	,000 ^a
	Residual	3,254	284	,011		
	Total	5,846	289			

a. Predictors: (Constant), LogStorlek10, skl4, skl7, skl1, Andelen utlandsfödda i kommunen 2010

b. Dependent Variable: MedianRepKvot

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Collinearity Statistics	
		B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
1	(Constant)	,600	,074		8,108	,000		
	skl1	,266	,067	,190	3,962	,000	,853	1,172
	skl4	,056	,024	,105	2,335	,020	,964	1,038
	skl7	-,039	,017	-,106	-2,314	,021	,934	1,071
	Andelen utlandsfödda i kommunen 2010	,423	,127	,163	3,321	,001	,818	1,223
	LogStorlek10	,160	,018	,459	8,894	,000	,735	1,361

a. Dependent Variable: MedianRepKvot

Bilaga 10, Modell två, kommunnivå

Model Summary^b

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Durbin-Watson
1	,662 ^a	,439	,429	,1074819	2,100

a. Predictors: (Constant), LogStorlek10, skl4, skl7, skl1, LogUtlandsfödda10

b. Dependent Variable: MedianRepKvot

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	2,565	5	,513	44,415	,000 ^a
	Residual	3,281	284	,012		
	Total	5,846	289			

a. Predictors: (Constant), LogStorlek10, skl4, skl7, skl1, LogUtlandsfödda10

b. Dependent Variable: MedianRepKvot

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Collinearity Statistics	
		B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
1	(Constant)	,759	,100		7,590	,000		
	skl1	,282	,067	,201	4,210	,000	,865	1,156
	skl4	,056	,024	,105	2,321	,021	,963	1,038
	skl7	-,041	,017	-,113	-2,437	,015	,921	1,085
	LogUtlandsfödda10	,110	,037	,146	2,936	,004	,802	1,247
	LogStorlek10	,159	,018	,458	8,670	,000	,708	1,412

a. Dependent Variable: MedianRepKvot

Bilaga 11, Modell tre, kommunnivå

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,602 ^a	,362	,360	,1137664

a. Predictors: (Constant), LogStorlek10

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	2,119	1	2,119	163,707	,000 ^a
	Residual	3,728	288	,013		
	Total	5,846	289			

a. Predictors: (Constant), LogStorlek10

b. Dependent Variable: MedianRepKvot

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	,435	,070		6,204	,000
	LogStorlek10	,209	,016	,602	12,795	,000

a. Dependent Variable: MedianRepKvot